

2 Ar-Ari

¹ Bimmusor ti Moab iti Israel kalpasan iti ipapatay ni Ahab. ² Ket natnag ni Ahazias iti balkon iti akingato a siledna idiyay Samaria, ket nasugatan. Isu a nangibaon isuna kadagiti mensahero ket kinunana kadakuada, “Mapankayo, makiuman kenni Baal Zebub, a dios ti Ekron, no umimbagak pay manipud iti daytoy a pannakadangran.” ³ Ngem kinuna ti anghel ni Yahweh kenni Elias a Tesbita, “Agrubuatka, mapanmo sabtem dagiti mensahero ti ari ti Samaria, ket damagem kadakuada, 'Gapu kadi ta awan ti Dios ti Israel isu a mapankayo makiuman kenni Baal Zebub, a dios ti Ekron?’” ⁴ Isu a kuna ni Yahweh, “Saankan a makababa iti pagidnaan nga immulliam; ngem ketdi, mataykanto.”” Ket pimmanaw ni Elias. ⁵ Idi nagsubli dagiti mensahero kenni Ahazias, kinunana kadakuada, “Apay a nagsublikayo?” ⁶ Kinunada kenkuana, “Adda ti maysa a tao nga immay simmabat kadakami a nangibaga, 'Agsublikayo iti ari a nangibaon kadakayo, ket ibagayo kenkuana, 'Imbaga ni Yahweh daytoy: 'Gapu kadi ta awan ti Dios ti Israel isu a nangibaonka kadagiti lallaki a makiuman kenni Baal Zebub, a dios ti Ekron? Ngarud saankan a makababa iti pagidnaan nga immulliam; ngem ketdi, mataykanto.'”” ⁷ Kinuna ni Ahazias kadagiti mensaherona, “Ania ti langana, ti tao a simmabat ken nangibaga kadagitoy a sasao kadakayo?” ⁸ Simmungbatda kenkuana,

“Nakakawes isuna iti naaramid ti buok ken nakabarikes isuna iti lalat.” Isu nga insungbat ti ari, “Dayta ni Elias a Tesbita.”⁹ Nangibaon ngarud ti ari iti kapitan nga addaan iti limapulo a soldado a mapan kenni Elias. Simmang-at ti kapitan a napan kenni Elias iti pagtugtugawanna iti tapaw ti turod. Nagsao ti kapitan kenkuana, “Sika, a tao ti Dios, kinuna ti ari, 'Bumabaka. ’”¹⁰ “Simmungbat ni Elias ket kinunana iti kapitan, “No taonak ti Dios, bumaba koma ti apuy manipud langit ket puorannaka ken dagiti limapulo a tattaom.” Ket bimmaba ti apuy manipud langit ket naikisap isuna ken dagiti limapulo a tattaona.¹¹ Nangibaon manen ni Ari Ahazias iti sabali a kapitan nga addaan iti limapulo a soldado. Kinuna met dayta a kapitan kenni Elias, “Sika, a tao ti Dios, kuna ti ari, 'Bumabaka a dagus.”¹² “Simmungbat ni Elias ket kinunana kadakuada, “No taonak ti Dios, bumaba koma ti apuy manipud langit ket puorannaka ken dagiti limapulo a tattaom.” Bimmaba manen ti apuy ti Dios manipud langit ket naikisap isuna ken dagiti limapulo a tattaona.¹³ Nu pay kasta, nangibaon manen ti ari iti maikatlo a bunggoy ti limapulo a mannakigubat. Simmang-at daytoy a kapitan, nagparintumeng isuna iti sangoanan ni Elias, ket nagpapakaaasi ken kinunana kenkuana, “Sika, a tao ti Dios, dawatek kenka, agbalin koma a kailala iti imatangmo ti biagko ken ti biag dagitoy limapulo nga adipenmo.¹⁴ Kinapudnona, bimmaba ti apuy manipud langit ket inkisapna dagiti dua a kapitan ken dagiti tattaoda, ngem ita, agbalin koma a kailala ti biagko iti imatangmo.”

¹⁵ Isu a kinuna ti anghel ni Yahweh kenni Elias, “Kumuyogka kenkuana. Saanka nga agbuteng kenkuana.” Isu a timmakder ni Elias ket kimuyog kenkuana a napan iti ari. ¹⁶ Saan a nagbayag, kinuna ni Elias kenni Ahazias, “Daytoy ti imbaga ni Yahweh, ‘Nangibaonka kadagiti mensahero a makiuman kenni Baal Zebub, a dios ti Ekron. Gapu kadi ta awan ti Dios ti Israel a pakiumanam? Isu nga ita, saankan a makababa iti pagidnaan nga immulliam; sigurado a mataykanto.” ¹⁷ Isu a natay ni Ahazias a kas iti sao ni Yahweh nga imbaga ni Elias. Nagturay ni Joram a kas kasukatna, iti maikadua a tawen ni Johoram nga anak a lalaki ni Josafat nga ari ti Juda, gapu ta awan ti lalaki nga anak ni Ahazias. ¹⁸ Maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Ahazias, saanda kadi a naisurat iti Libro dagiti Pasamak dagiti Ari ti Israel?

2

¹ Isu a napasamak, idi alaen koma ni Yahweh ni Elias iti langit babaen iti alipugpog, pimmanaw da Elias ken Eliseo manipud Gilgal. ² Kinuna ni Elias kenni Eliseo, “Agbatika ditoy, pangngaasim, gapu ta imbaonak ni Yahweh a mapan idia Betel.” Simmungbat ni Eliseo, “Iti nagan ni Yahweh nga adda iti agnanayon, ken kas sibibiagka, saanka a panawan.” Isu a napanda idia Betel. ³ Napan kenni Eliseo dagiti annak dagiti profeta nga adda idia Betel ket kinunada kenkuana. “Ammom kadi nga ipanaw

ni Yahweh kenka ti apom ita nga aldaw?” Simmungbat ni Eliseo “Wen, ammok daytoy, ngem saantayo a pagsasaritaan ti maipapan iti daytoy. ” ⁴ Kinuna ni Elias kenkuana, “Eliseo, agurayka ditoy, pangngaasim, ta imbaonnak ni Yahweh a mapan idia Jerico.” Ket simmungbat ni Eliseo, “Iti nagan ni Yahweh nga adda iti agnanayon, ken kas sibibiagka, saanka a panawan.” Isu a napanda idia Jerico. ⁵ Ket napan kenni Eliseo dagiti anak dagiti profeta nga adda idia Jerico ket kinunada kenkuana, “Ammom kadi nga ipanaw ni Yahweh kenka ti apom ita nga aldaw?” Simmungbat ni Eliseo, “Wen, ammok daytoy, ngem saantayo a pagsasaritaan ti maipapan iti daytoy. ⁶ Ket kinuna ni Elias kenkuana, “Agbatika ditoy, pangngaasim, ta imbaonnak ni Yahweh a mapan idia Jordan.” Simmungbat ni Eliseo, “Iti nagan ni Yahweh nga adda iti agnanayon, ken kas sibibiagka, saanka a panawan.” Isu a napanda a dua. ⁷ Saan a nagbayag, nagtakder ti limapulo nga anak dagiti profeta a nakabatog kadakuada iti saan nga adayo kabayatan a nagtakder ti dua iti igid ti Jordan. ⁸ Innala ni Elias ti kagayna, linukotna daytoy, ket imbautna daytoy iti danum. Nagudua ti danum isu a nakapagnada a dua iti namaga a daga. ⁹ Napasamak a kalpasan a nakaballasiwda, kinuna ni Elias kenni Eliseo, “Agkiddawka kaniak no ania ti rumbeng nga ipaayko kenka sakbay a maipanawak. Simmungbat ni Eliseo, “Pangaasim ta umay koma kaniak ti mamindua a kabileg ti espiritum. ” ¹⁰ Simmungbat ni Elias, “Narigat a banag ti kiddawmo. Nupay kasta, no makitanakto a

maipanaw, mapasamakto daytoy, ngem no saan, saanto a mapasamak daytoy.” ¹¹ Nagsarsaritada bayat ti pannagnada, pagammoan, nagparang iti umap-apuy a karwahe ken dagiti umap-apuy a kabalio, a nangiyadayo kadakuada a dua, ket naipangato ni Elias idia langit babaen iti alipugpog. ¹² Nakita daytoy ni Eliseo ket impukkawna, “Amak,amak, dagiti karwahe ti Israel ken dagiti nakakabalio!” Saannan a pulos a nakita ni Elias, ket iniggamanna dagiti kawesna sana rinay-ab daytoy a nagkadua. ¹³ Pinidutna ti kagay ni Elias a natinnag kenkuana, ket nagsubli isuna sa nagtakder iti igid ti karayan Jordan. ¹⁴ Binautna ti danum babaen iti kagay ni Elias a natinnag ket kinunana, “Sadino ti ayan ni Yahweh, a Dios ni Elias?” Idi binautna ti danum, nagtudua ti danum ket bimallasiw ni Eliseo. ¹⁵ Idi nakita dagiti annak dagiti profeta a taga-Jerico ni Eliseo iti ballasiw manipud kadakuada, kinunada, “Adda ti espiritu ni Elias kenni Eliseo. Isu a napanda sinabat isuna, ket nagpaklebda iti sangonanna. ¹⁶ Kinunada kenkuana, “Kitaem ita, kadagiti adipenmo ket adda limapulo a napipigsa a lallaki. Dawatenmi a palubosam koma ida, ket birokena ti apom, amangan no impangato laeng isuna ti Espiritu ni Yahweh ket impurruakna iti maysa a bantay wenna iti maysa a tanap.” Insungbat ni Eliseo, “Saan, saanyo ida nga ibaon.” ¹⁷ Ngem idi pinilitda ni Eliseo agingga a mabainen isuna, kinunana, “Ibaonyo ida.” Ket nangibaonda iti limapulo a lallaki, ket nagbirokda iti tallo nga aldaw, ngem saanda a nabirukan isuna. ¹⁸ Nagsublida kenni

Eliseo, bayat iti panagtalinaedna idia Jerico, ket kinunana kadakuada, “Saan kadi nga imbagak kadakayo, 'Saankayo a mapan'?” ¹⁹ Kinuna dagiti lallaki iti siudad kenni Eliseo, “Kitaem, agpapakaaasikami kenka, napintas daytoy a siudad, kas makitkita ti apok, ngem saan a nasayaat ti danum ken saan a nabunga ti daga.” ²⁰ Simmungbat ni Eliseo, “Mangiyegkayo kaniak iti maysa a baro a malukong ket kabilanyo daytoy iti asin,” inyegda ngarud kenkuana daytoy. ²¹ Napan ni Eliseo iti ubbog ket pinurruakanna iti asin daytoy; kalpasanna, kinunana, “Kastoy ti kuna ni Yahweh, 'Dinalusakon daytoy a danum. Manipud iti daytoy a kanito, awanton iti ipapatay wenno saan a nabunga a daga.’” ²² Isu a nadalusan ti danum agingga iti daytoy nga aldaw, babaen iti sao nga imbaga ni Eliseo. ²³ Kalpasanna, manipud Jerico ket napan ni Eliseo idia Betel. Kabayatan a magmagna isuna iti dalan, adda dagiti agtutubo a lallaki a rimmuar iti siudad ket linaisda isuna; kinunada kenkuana, “Umadayoka, sika a kalbo! Umadayoka, sika a kalbo!” ²⁴ Timmaliaw ni Eliseo ket nakitana ida; immawag isuna kenni Yahweh tapno ilunodna ida. Ket rimmuar ti dua a kabaian nga oso iti kabakiran ket dinangranda ti uppat a pulo ket dua kadagiti agtutubo a lallaki. ²⁵ Ket manipud sadia napan ni Eliseo iti Bantay Carmel, ket manipud sadia nagsubli isuna idia Samaria.

3

¹ Ita, iti maikasangapulo ket walo a tawen ni

Jehosafat nga ari ti Juda, nangrugi nga agturay ni Joram nga anak a lalaki ni Ahab iti Israel idiay Samaria; nagturay isuna iti sangapulo ket dua a tawen. ² Nagaramid isuna iti dakes iti imatang ni Yahweh, ngem saan a kas iti amana ken iti inana; ta inikkatna ti nasagradoan nga adigi a bato ni Baal nga inaramid ti amana. ³ Nupay kasta, kimpet latta isuna kadagiti basol ni Jeroboam nga anak a lalaki ni Nebat, a nakaigapuan ti Israel a nagbasol; saan isuna a timmallikod kadagitoy. ⁴ Ita, ni Mesa nga ari ti Moab ket agtataraken kadagiti karnero. Nasken a mangted isuna iti ari ti Israel iti 100, 000 a kalakian a karnero ken ti de lana ti 100, 000 nga urbon a karnero. ⁵ Ngem kalpasan a natay ni Ahab, bimmusor ti ari ti Moab iti ari ti Israel. ⁶ Isu a pinanawan ni Ari Joram ti Samaria iti dayta a tiempo tapno ummongenna ti entero nga Israel a makigubat. ⁷ Nangipatulod isuna iti mensahe kenni Jehosafat nga ari ti Juda, a mangibagbaga, “bimmusor ti ari ti Moab kaniak. Kaduaennak kadi a manggubat iti Moab?” Simmungbat ni Jehosafat, “Umayak. Kaslaak met laeng kenka, dagiti tattaok a kas kadagiti tattaom, dagiti kabaliok a kas kadagiti kabaliom.” ⁸ Ket kinunana, “Sadino a dalan ti mabalintayo a pangrautan?” Simmungbat ni Jehosafat, “Iti dalan iti let-ang ti Edom.” ⁹ Isu a nagna dagiti ari ti Israel, Juda ken Edom iti pito nga aldaw. Awan ti nasarakanda a danum para iti armadada, para kadagiti kabalioda ken kadagiti dadduma nga ayupda. ¹⁰ Isu a kinuna ti ari ti Israel, “Ania daytoy? Pinagtitipon kadi ni Yahweh ti tallo nga ari tapno parmekennatayo

ti Moab?” ¹¹ Ngem kinuna ni Jehosafat, “Awan kadi ditoy iti profeta ni Yahweh, a mabalintayo a pakiumanan kenni Yahweh?” Maysa kadagiti adipen ti ari ti Israel ti simmungbat ket kinunana, “Adda ditoy ni Eliseo nga anak ni Sapat, ti nangibuyat ti danum iti ima ni Elias.” ¹² Kinuna ni Jehosafat, “Adda kenkuana ti sao ni Yahweh.” Isu a napan ti ari ti Israel, ni Jehosafat, ken ti ari ti Edom a napan kenkuana. ¹³ Kinuna ni Eliseo iti ari ti Israel, “Ania ti pakibiangak kenka? Mapanka kadagiti profeta ti ama ken inam.” Isu kinuna ti ari ti Israel kenkuana, “Saan, gapu ta pinagtitiiponnakami ni Yahweh a tallo nga ari, tapno parmekennakami ti Moab.” ¹⁴ “Simmungbat ni Eliseo, “Iti nagan ni Yahweh a Mannakabalin-amin, a pagtaktakderak, sigurado a no saanko a raraemen ti presensia ni Jehosafat nga ari ti Juda, saanka a pulos nga ipangag, wenno uray kumita kenka. ¹⁵ Ngem ita, mangiyegkayo kaniak iti tumutokar, “Ket napasamak, idi nagtukar ti tumutokar iti arpa, immay ti pannakabalin ni Yahweh kenni Eliseo. ¹⁶ Kinunana, “Ibagbaga ni Yahweh daytoy, 'Agkalikayo kadagiti kanal iti daytoy a namaga a karayan ti tay-ak.' ¹⁷ Ta kastoy ti ibagbaga ni Yahweh, 'Saankayonto a makakita iti angin, wenno makakita iti tudo, ngem mapnonto iti danum daytoy a karayan ti tay-ak, ket uminumkayonto, dakayo ken dagiti dingwenyo ken dagiti amin nga ayupyo.' ¹⁸ Nalaka laeng daytoy a banag iti imatang ni Yahweh. Pagballigiennakayonto pay kadagiti Moabita. ¹⁹ Rautenyonto ti tunggal nasarikedkedan a siudad ken tunggal napintas

a ciudad, pukanenyonto ti tunggal kayo nga agbunga, pullatanyonto dagiti amin nga ubbog, ken dadaelenyonto ti tunggal paset ti nadam-eg a daga babaen kadagiti batbato.” ²⁰ Isu nga iti agsapa, iti tiempo ti panangidatag iti daton, nagayus ti danum nga aggapu iti Edom; nalapunos ti daga iti danum. ²¹ Ita, idi nangngeg dagiti amin a Moabita nga umay makiranget dagiti ari kadakuada, nagguummongda, dagiti amin a makabael a mangisuot iti kabal, ket nagtakderda iti pagbeddeng. ²² Nagriingda a nasapa iti bigat ket nasilnagan iti init ti danum. Idi nakita dagiti Moabita ti danum nga adda iti batogda, a nalabbaga a kas iti dara. ²³ Impukkawda, “Dara daytoy! Nadadaelen dagiti ari, ket nagpipinnatayda iti tunggal maysa! Isu nga ita, Moab, intayo agsamsam kadakuada!” ²⁴ Idi nakadanonda iti kampo ti Israel, kinellaat ida dagiti Israelita ket dinarupda dagiti Moabita, a nagtataray manipud kadakuada. Kinamat ti armada ti Israel dagiti Moabita agingga iti kaban-gibang a daga, ket pinapatayda ida. ²⁵ Dinadael ti Israel dagiti ciudad, ken nangipurruak ti tunggal tao iti bato kadagiti nasayaat a paset ti daga ket pinunnoda dagiti nadam-eg a taltalon. Pinullatanda dagiti amin nga ubbog ken pinukanda dagiti amin a nasasayaat a kayo, malaksid laeng iti Kir Hareset, a napaderan kadagiti batbato. Ngem rinaut daytoy dagiti soldado a nakaigam kadagiti pallatibong. ²⁶ Idi nakita ni Ari Mesa iti Moab a naabakdan iti gubat, inkuyogna ti pito gasut a mannakigubat a nakakampilan tapno makalasadta a mapan iti ari ti Edom, ngem

saanda a nagballigi. ²⁷ Ket innalana ti inauna nga anakna, a sumaruno koma kenkuana nga agturay, ket indatonna isuna a kas daton a mapuoran iti pader. Isu a naadda ti nakaro a pungtot a maibusor iti Israel, ket pinanawan ti armada ti Israel ni Ari Mesa ket nagsublida kadagiti bukodda a daga.

4

¹ Ita, napan a nagsangsangit kenni Eliseo ti asawa ti maysa kadagiti annak dagiti profeta, ibagbagana, “Natayen ti asawak nga adipenmo, ket ammom a managbuteng ti adipenmo kenni Yahweh. Ita, immay ti agpapautang tapno alaenna ti dua nga annakko nga agbalin a tagabuna.” ² Isu a kinuna ni Eliseo iti babai, “Ania ti maipaayko kenka? Ibagam kaniak ti adda iti balaymo?” Kinuna ti babai, “Awan a pulos iti adda iti balay ti adipenmo, malaksid iti sangaputik a lana.” ³ Ket kinuna ni Eliseo, “Rummuarka tapno mapanka bumulod kadagiti kaarrubam kadagiti burnay nga awan nagiana. No mabalbalin bumulodka iti adu. ⁴ Kalpasanna masapul a sumrekka ken dagiti annakmo ket irekepyo ti ridaw, ket bukukanyo ti lana amin dagitoy a burnay; ilasinyo dagiti burnay a napunno.” ⁵ Isu a pinanawanna ni Eliseo ket inrekepna ti ridaw iti likudanna ken dagiti anakna. Impanda kenkuana dagiti burnay, ket pinunnona dagitoy iti lana. ⁶ Idi napnon dagiti pagkargaan, kinunana iti anakna, “Mangiyegka kaniak ti sabali a burnay.” Ngem kinunana kenkuana, “Awanen ti burnay.” Ket nagsardeng

a nagayus ti lana. ⁷ Kalpasanna, nagsubi ti babai ket imbagana iti tao ti Dios. Kinunana, “Mapanka, ilakom ti lana; bayadam ti utangmo, ket pagbiaganyo kadagiti annakmo ti nabati.” ⁸ Maysa nga aldaw, nagna ni Eliseo idia Sunem a pagnanaedan ti babai a baknang; inawis ti babai isuna a makipangan kenkuana. Isu a tunggal lumabas ni Eliseo, dumagas isuna sadiay tapno mangan. ⁹ Kinuna ti babai iti asawana, “Kitaem, ita maamirisko a nasantoan daytoy a tao ti Dios a kanayon a lumablabas. ¹⁰ Mangaramidta iti bassit a siled iti ngato a para kenni Eliseo, ket mangikabilta iti pagiddaan, lamisaan, tugaw, ken silaw. Ket inton sarungkarannata, agyanto isuna sadiay.” ¹¹ Isu nga idi dimteng manen ti aldaw a dimmagas ni Eliseo sadiay, nagyan isuna iti siled ket nagingana sadiay. ¹² Kinunana ni Elias kenni Gehazi nga adipenna, “Ayabam daytoy a Sunamita.” Idi naayabanna ti babai, nagtakder ni Gehazi iti sangngoananna. ¹³ Kinuna ni Eliseo kenkuana, “Ibagam iti babai, 'Naaramidmo amin dagitoy a pakaseknan a mangaywan kadakami. Ania ti maipaaymi a para kenka? Kayatmo kadi a katungtongenmi para kenka iti ari wenno iti komadante ti armada?” Simmungbat ti babai, “Agnanaedak kadagiti tattaok.” ¹⁴ Isu a kinuna ni Eliseo, “Ania ngarud ti aramidenta para kenkuana?” Simmungbat ni Gehazi, “Iti kinapudnona, awan iti anakna, ket lakayen ti asawana.” ¹⁵ Isu a simmungbat ni Eliseo, “Ayabam ti babai.” Idi naayabanna isuna, nagtakder ti babai iti ridaw. ¹⁶ Kinuna ni Eliseo, “Iti kastoy a tiempo,

iti umay a tawen, ub-ubbaemton ti anak a lalaki.” Kinuna ti babai, “Saan, apok ken tao ti Dios, saanka nga agulbod iti adipenmo.” ¹⁷ Ngem nagsikog ti babai ket nangipasngay isuna iti anak a lalaki iti dayta met laeng a tiempo iti sumaruno a tawen, kas iti kinuna ni Eliseo kenkuana. ¹⁸ Idi dimmakkelen ti ubing, maysa nga aldaw, napan isuna iti ayan iti amana, a kaduana dagiti agburburas. ¹⁹ Kinunana iti amana, “Ti ulok, ti ulok.” Kinuna ti amana iti adipenna, “Bagkatem isuna nga ipan iti inana.” ²⁰ Idi binagkat ti adipen ti ubing ket impanna iti inana, sinaklot ti babai ti ubing agingga a natay iti agmatuon. ²¹ Isu a timmakder ti babai ket impaiddana ti ubing iti pagiddaan ti tao ti Dios, inrekepna ti ridaw, ket rimmuar. ²² Inayabanna ti asawana, ket kinunana, “Pangaasim, ibaonmo kaniak ti maysa kadagiti adipen ken maysa kadagiti asno tapno makapanak a dagus iti tao ti Dios ket kalpasanna makasubliak.” ²³ Kinuna ti asawa ti babai, “Apay a kayatmo ti mapan kenkuana ita nga aldaw? Saan met a baro ti bulan wenno Aldaw a Panaginana, “Simmungbat isuna, “Saan a bale.” ²⁴ Kalpasanna sinilyaanna ti asno ket kinunana iti adipenna, “Partakam a patarayen; saanmo a pagin-innayaden malaksid no ibagak.” ²⁵ Isu a napan isuna ket nakadanon iti ayan iti tao ti Dios idiyay Bantay Carmel. Isu nga idi nakita ti tao ti Dios ti babai iti saan unay nga adayo, kinunana kenni Gehazi nga adipenna, “Kitaem, sumung-sungad ti babai a Sunamita. ²⁶ Pangngaasim, tumarayka a mangsabat kenkuana ket ibagam kenkuana, 'Nasayaat kadi ti kasasaadmo kasta

met ti asawam ken ti anakmo?” Simmungbat ti babai, “Nasayaat ti amin.” ²⁷ Idi nakadanon ti babai iti ayan iti tao ti Dios nga adda idiaiy bantay, iniggamanna ti sakana. Immasideg ni Gehazi iti babai tapno iyadayona ngem kinuna ti tao ti Dios, “Panawam isuna, ta mariribukan unay, ken inlimed ni Yahweh daytoy a parikut, ken awan ti imbagana kaniak.” ²⁸ Kalpasanna, kinuna ti babai, “Nagkiddawak kadi kenka iti anak, apok? Saanko kadi nga imbaga, 'Saannak nga ulbodan'?” ²⁹ Ket kinuna ni Eliseo kenni Gehazi, “Agrubuatka ket alaem ti sarukodko. Mapanka iti pagtaenganna. No adda masabatmo a lalaki, saanmo a kablaawan isuna, ken no adda mangkabilaaw kenka, saanmo a sungbatan. Iparabawmo ti sarukodko iti rupa ti ubing.” ³⁰ Ngem kinuna ti ina ti ubing, “Iti nagan ni Yahweh nga adda iti agnanayon, ken kas sibibiagka, saanka a panpanawan.” Isu a timmakder ni Eliseo ket simmurot iti babai. ³¹ Nagdardaras ken inunaan ni Gehazi isuda ket imparabawna ti sarukod iti rupa ti ubing, ngem saan a nagsao wenno nakangeg ti ubing. Kalpasanna nagsubli ni Gehazi a mangsabat kenni Eliseo ket imbagana kenkuana, “Saan a mariing ti ubing.” ³² Idi nakasangpet ni Eliseo iti balay, natayen ti ubing ket adda pay laeng iti pagiddaan. ³³ Isu a simrek ni Eliseo ket inrekepna ti ridaw nga ayan iti ubing ket nagkakarag kenni Yahweh. ³⁴ Napanna pinakleban ti ubing; indekktetna ti ngiwatna iti ngiwat ti ubing, ti matana iti mata ti ubing ken ti imana iti ima ti ubing. Impaklebna ti bagina iti ubing a lalaki, ket bimmara ti bagi

ti ubing. ³⁵ Kalpasanna timmakder ni Eliseo ket nagpagnapagna iti siled ket nagsubli manen ket impaklebna ti bagina iti ubing a lalaki. Nagbaeng ti ubing iti pito a daras sana inmulagat dagiti matana! ³⁶ Isu nga inayaban ni Eliseo ni Gehazi ket kinunana, “Ayabam ti Sunamita!” Isu nga inayabanna ti babai, ket idi nakastrek isuna iti siled, Kinuna ni Eliseo, “Alaemon ti anakmo.” ³⁷ Ket nagpakleb ti babai iti daga iti sakaananna ken nagkurno isuna iti daga, kalpasanna, innalana ti anakna sa pimmanaw. ³⁸ Kalpasanna napan manen ni Eliseo iti Gilgal. Adda iti panagbisin iti daga, ket agtugtugaw dagiti annak dagiti profeta iti sangoananna. Kinunana iti adipenna, “Isaangmo ti dakkal a dungdong iti apuy ket manglutoka iti sidaen a para kadagiti annak dagiti profeta.” ³⁹ Napan iti taltalon ti maysa kadakuada tapno agala kadagiti natnateng. Nakasarak isuna iti balang a lanut ket nangala iti balang a bunga nga umanay a maisab-ok ti kagayna. Ginalipda dagitoy ket inlaokda iti sidaen, ngem saanda nga ammo no ania a kita dagitoy. ⁴⁰ Isu nga indasarda ti sidaen a kanen dagiti lallaki. Saan a nagbayag, apaman a mangmanganda, nagpukkawda ket kinunada, “Tao ti Dios, adda iti makapatay iti dungdong!” Ket saandan a kayat a kanen daytoy. ⁴¹ Ngem kinuna ni Eliseo, “Mangiyegkayo iti bassit nga arina.” Inkabilna daytoy iti dungdong ket kinunana, “Idasaryo daytoy a para kadagiti tattao, tapno makapanganda.” Ket awanen a pulos iti makadangran a linaon ti banga. ⁴² Adda maysa a tao a naggapu iti Baal Salisa a napan iti tao ti Dios

ken nangipan iti duapulo a tinapay a naaramid iti trigo nga adda iti sakona a kaburburas, ken kaburburas a bukbukel. Kinunana, “Itedmo daytoy kadagiti tattao tapno makapanganda.”⁴³ Kinuna ti adipenna,” Ania, idasarko kadi daytoy iti sangoanan ti sangagasut a lallaki?” Ngem kinuna ni Eliseo, “Itedmo daytoy kadagiti tattao, tapno makapanganda, ta ibagbaga ni Yahweh, ‘Mangandanto ket addanto pay sumagmamano a mabati.’”⁴⁴ Isu nga indasar daytoy ti adipen iti sangoananda; nanganda ket adda pay dagiti nabati, kas ti sao nga inkari ni Yahweh.

5

¹ Ita ni Naaman, ti komandante iti armada iti ari ti Aram, ket maysa a maingel ken mararaem a tao iti panagkita ti amona, agsipud ta babaen kenkuana ket inyeg ni Yahweh ti balligi iti Aram. Napigsa ken natured pay isuna a tao, ngem kinetong isuna. ² Rimmaut dagiti Arameo a binunggo-bunggoy ket nangiyawidda iti maysa nga ubing a babai manipud ti daga iti Israel. Nagserbi isuna nga adipen ti asawa ni Naaman. ³ Imbaga ti ubing a babai iti amona a babai, “Tarigagayak nga adda koma ti apok iti ayan ti profeta nga adda idiyay Samaria! Ket agasanna ti ketong ti apok.” ⁴ Isu a simrek ni Naaman ket imbagana iti ari ti imbaga ti ubing a babai maipud iti daga ti Israel. ⁵ Isu a kinuna ti ari ti Aram, “Mapankan, ket mangipatulodak ti surat iti ari ti Israel.” Pimmanaw ni Naaman ken nangitugot iti sangapulo a talento ti pirak, innem a ribo a pidaso ti balitok, ken sangapulo

a pagsukatan a kawes. ⁶ Intugotna pay ti surat a para iti ari ti Israel a nagkuna, “Ita, inton maiyeg kenka daytoy a surat, makitamto nga imbaonko kenka ti adipenko a ni Naaman, tapno maagasam koma isuna iti ketongna.” ⁷ Idi nabasa ti ari ti Israel ti surat, rinay-abna ti kawesna ket kinuna, “Siak kadi ti Dios, a pumatay ken agpabiag, ta kayat daytoy a tao nga agasak ti ketong ti maysa a tao? Kasla agbirbirok isuna ti pangrugian ti panakisinnuppiatna kaniak.” ⁸ Isu nga idi nangngeg ni Eliseo a tao ti Dios a rinay-ab ti ari ti Israel ti kawesna, nangipatulod isuna iti sao iti ari a mangibagbaga, “Apay a rinay-abmo ti kawesmo? Bay-am isuna nga umay kaniak ita, ket maammoannanto nga adda ti maysa a profeta iti Israel. ⁹ Isu a napan ni Naaman agraman kadagiti kabalio ken karwahena ken nagtakder iti ruangan ti balay ni Eliseo. ¹⁰ Nangibaon ni Eliseo iti mensahero kenkuana, kiunana, “Mapanka ket bumatokka iti Karayan Jordan iti maminpito a daras, ket mapaimbag ti lasagmo; madalusankanto.” ¹¹ Ngem nakapungtot ni Naaman ket pimmanaw ken kinunana, “Kitam, ipagarupko a rummuar isuna nga umay kaniak ket tumakder ken awaganna ti nagan ni Yahweh a Diosna, ken iyaplawanna ti imana ket paimbagenna ti ketongko. ¹² Saan kadi a nadaldalus ti Abana ken Farpar, dagiti karayan ti Damascus, ngem kadagiti amin a danum ti Israel? Saanak kadi a mabalin nga agdigos kadagidiay ket madalusanak?” Isu a timmallikod isuna ket pimmanaw a makaunget unay. ¹³ Ket immasideg dagiti adipen ni Naaman

ket nakisarita kenkuana, “Amak, saan aya nga aramidem, no binilinnaka ti profeta a mangaramid iti uray narigat a banag? Saan ketdin a nalaklaka no aramidem ti ibagbagana kenka a 'Bumatokka ket madalusanka?’” ¹⁴ Napan ngarud isuna ket bimmatok iti naminpito a daras iti Karayan Jordan, a panagtulnog iti imbilin ti tao iti Dios. Simmalun-at manen ti lasagna kas iti lasag ti maysa nga ubing, ket naimbagan isuna. ¹⁵ Nagsubli ni Naaman iti tao ti Dios, isuna ken dagiti amin a kakaduana, napan ken timmakder iti sangoananna. Kinunana, “Kitaem, ita ammokon nga awan ti Dios iti entero a lubong malaksid iti Dios ti Israel. Isu ngarud a pangngaasim ta awatem ti sagut manipud iti adipenmo.” ¹⁶ Ngem simmungbat ni Eliseo, “Iti nagan ni Yahweh a sibibiag iti agnanayon, a pagserserbiak, saanak nga umawat iti aniaman.” Pinilit ni Naaman ni Eliseo nga awatenna ti sagut, ngem nagkedked isuna. ¹⁷ Isu a kinuna ni Naaman, “No saan, dawatek ngarud kenka nga ipalubosmo a maikkan daytoy adipenmo iti daga a maikarga iti dua a mulo, ta manipud ita, saanen nga agidaton daytoy adipenmo iti daton a mapuoran wenno sakripisio iti siasinoman a dios malaksid kenni Yahweh. ¹⁸ Ket maysa pay, mapakawan koma ni Yahweh daytoy adipenmo, a no mapmapan ti arik idiay balay ti Rimmon tapno agdayaw sadiay, ket agsadsadag kaniak ken agrukrukbabak iti balay ti Rimmon, idi nagrukbabak iti balay ti Rimmon, pakawannen koma ni Yahweh daytoy adipenmo iti daytoy a banag.” ¹⁹ Kinuna ni Eliseo, “Mapanka

sikakapia.” Isu a pimmanaw ni Naaman. ²⁰ Saan pay a nakaadayo ni Naaman, idi ni Gehasi nga adipen ni Elias a tao ti Dios ket kinunana iti bagina, “Kitaem, pinalubosan ti amok daytoy a Naaman nga Arameo a saanna nga inawat manipud kadagiti imana dagiti sagut nga intugot ni Naaman. Iti nagan ni Yahweh a sibibiag iti agnanayon, kamatek isuna ket dumawatak iti uray ania kenkuana.” ²¹ Isu a kinamakam ni Gehasi ni Naaman. Idi nakita ni Naaman nga adda kumamkamat kenkuana, dimsaag manipud iti luganna a karwahe tapno sabtenna isuna ket kinunana, “Adda kadi napasamak?” ²² Kinuna ni Gehasi, “Nasayaat iti amin. Imbaonnak ti amok a mangibaga, 'Kitaem, ita adda immay kaniak a dua a bumarito kadagiti annak dagiti profeta manipud iti katurturodan a pagilian ti Efraim. Pangngaasim ta ikkam ida iti maysa a talento a pirak ken dua a pagsukatan a kawes. ²³ Simmungbat ni Naaman, “Maragsakanak unay a mangted kenka iti dua a talento.” Pinilit ni Naaman ni Gehasi ket inkabilna ti dua a talento a pirak iti dua a supot, karaman ti dua a pagsukatan a kawes, ket intedna dagitoy kadagiti dua nga adipenna, a nangawit kadagiti supot iti sangoanan ni Gehasi. ²⁴ Idi nakadanon ni Gehasi iti turod, innalana dagiti supot a naglaon kadagiti pirak manipud kadagiti imada ken indulinna dagitoy iti uneg ti balay; pinapanawna dagiti lallaki, ket pimmanawda. ²⁵ Idi simrek ni Gehasi ken nagtakder iti sangoanan ti amona, kinuna ni Eliseo kenkuana, “Sadino ti nagga-puam, Gehasi?” Simmungbat ni Gehasi, “Awan ti

napanan daytoy adipenmo.”²⁶ Kinuna ni Eliseo kenni Gehasi, “Saan kadi nga adda kenka ti espirituk idi imbaw-ing ti lalaki ti karwahena tapno sabtennaka? Daytoy kadi ti tiempo nga umawat iti kuarta ken kadagiti kawes, kaoliboan ken kaubasan, karnero ken baka, lallaki ken babbai nga adipen?”²⁷ Isu a ti ketong ni Naaman ket kumpet kenka ken iti amin a kaputotam iti agnanayon.” Isu a pimmanaw ni Gehasi iti sangoanan ni Eliseo, kinetong a kasla kapuraw iti niebe.

6

¹ Kinuna dagiti annak dagiti profeta kenni Eliseo, “Ti lugar a pagnanaedantayo ket naillet unay para kadatayo amin. ² Pangngaasim ta palubosannakami a mapan idia Karayan Jordan, ket palubosam ti tunggal lalaki a mangpukan iti kayo, ket mangbangontayo ti lugar sadiay a mabalina a pagnaedantayo.” Simmungbat ni Eliseo, “Mabalinyon ti mapan.” ³ Kinuna ti maysa kadakuada, “Pangngaasim ta kumuyogka kadagiti adipenmo.” Simmungbat ni Eliseo, “Mapanak.” ⁴ Isu a kimmuyog ni Eliseo kadakuada, idi nakadanondan idia Karayan Jordan, ringianda ti nagpukan kadagiti kayo. ⁵ Ngem kabayatan nga agpukpukan ti maysa, natinnag ti ulo ti wasay iti danum; nagpukkaw isuna ket kinunana, “Ayna, apok, daytoy ket bulod!” ⁶ Isu a kinuna ti tao ti Dios, “Sadino ti nakatnaganna?” Intudo ti lalaki kenni Eliseo ti disso a nakatnaganna. Nangputed ngarud ni Eliseo iti ruting, impuruakna daytoy iti danum, ket pinagtapawna

ti landok. ⁷ Kinuna ni Eliseo, “Pidutem.” Isu a ginaw-at ti lalaki daytoy. ⁸ Ita, ti ari ti Aram ket mangirugrugi idi iti gubat maibusor iti Israel. Nakiuman isuna kadagiti adipenna, a kunana, “Agkampoakto iti kastoy ken kastoy a lugar.” ⁹ Isu a nangibaon ti tao ti Dios iti ari ti Israel, a kunana, “Agannadkayo a saan a magna iti dayta a lugar, ta sumalsalog sadiay dagiti Arameo.” ¹⁰ Kalpasanna, nangibaon ti ari ti Israel kadagiti lalaki iti lugar nga impakdaar ti tao ti Dios kenkuana. Namin-anon a daras nga insalakan isuna dayta a pakdaar sadiay. ¹¹ Nariribukan unay ti panunot ti ari ti Aram maipapan iti daytoy a pakdaar, ket inayabanna dagiti adipenna ket kinunana kadakuada, “Saanyo kadi nga ibaga kaniak no siasino kadatayo ti umay-ayon iti ari ti Israel?” ¹² Kinuna ngarud ti maysa kadagiti adipenna, “Saan, apok nga ari, ta ni Eliseo a profeta iti Israel ti mangibagbaga iti ari ti Israel kadagiti sasao nga ibagbagam iti siledmo!” ¹³ Simmungbat ti ari, “Inkayo kitaen no sadino ti ayan ni Eliseo tapno makaibaonak kadagiti lalaki a mangtiliw kenkuana.” Naibaga kenkuana, “Kitaem, adda isuna idiaiy Dotan.” ¹⁴ Isu a nangipatulod ti ari idiaiy Dotan kadagiti kabalio, karwahe ken nangibaon iti dakkell a bunggoy dagiti armada. Dimtengda sadiay iti rabii ket pinalikmutanda ti siudad. ¹⁵ Idi nakariing a nasapa ket rimmuar ti adipen ti tao ti Dios, adda met sadiay iti dakkell nga armada agraman dagiti kabalio ken karwahe a nakapalikmot iti siudad. Ket kinuna ti adipen kenni Eliseo, “O, apok! Ania ti aramidentayo?” ¹⁶ Simmungbat

ni Eliseo, “Saanka nga agbuteng, ta ad-adu dagiti kaduatayo ngem dagidiay a kakaduada.”¹⁷ Nagkararag ni Eliseo ket kinunana, Yahweh, agpakpakaasiak a lukatam dagiti matana tapno makitana.” Kalpasanna, linuktan ni Yahweh dagiti mata ti adipen, ket nakitana. Adtoy, napno ti bantay kadagiti kabalio ken karwahe nga umapapuy iti likmot ni Eliseo!¹⁸ Idi simmalog dagiti Arameo a napan kenkuana, nagkararag ni Eliseo kenni Yahweh a kinunana, “Dawatek kenka a pagbulsekem dagitoy a tattao.” Isu a pinagbulsek ida ni Yahweh, kas dinawat ni Eliseo.¹⁹ Kalpasanna, imbaga ni Eliseo kadagiti Arameo, “Saan a daytoy ti dalan, wenno ti siudad. Surutendak, ket ipankayo iti tao a birbirukenyo.” Ket inturongna ida idiay Samaria.²⁰ Napasamak nga idi nakadanonda idiay Samaria, imbaga ni Eliseo, “Yahweh, luktam dagiti mata dagitoy a tattao tapno makakitada.” Linukatan ni Yahweh dagiti matada ket nakitada, ket adtoy, addada iti tengnga ti siudad ti Samaria.²¹ Kinuna ti ari ti Israel kenni Eliseo, idi nakitana ida, “Amak, rumbeng kadi a papatayek ida? Rumbeng kadi a patayek ida?”²² Simmungbat ni Eliseo, “Saan a rumbeng a papatayem ida. Papatayem kadi dagiti natiliwmo a balud babaen kadagiti kampilan ken panam. Mangikabilka iti tinapay ken danum iti sangoananda, tapno mangan ken uminumda, ket mapanda iti apoda.”²³ Isu a nangisagana ti ari iti adu a taraon para kadakuada, ket idi nakapangan ken nakainomdan, pinapanawna ida, ket nagsublida iti apoda. Nabayag a panawen a saanen a nagsubli dagidiay a bunggoy dagiti

soldado ti Aram iti daga ti Israel. ²⁴ Iti saan a nabayag kalpasan daytoy, inummong ni Ben Hadad nga ari ti Aram iti amin nga armada ti Aram ket rinautda ti Samaria ket linakubda daytoy. ²⁵ Isu nga adda idi ti nakaro a panagbisin idiyay Samaria. Adtoy, linakubda daytoy agingga a nailako ti ulo ti asno iti walo pulo a pidaso a pirak, ken ti kakapat a kab ti lugit ti kalapati iti lima a pidaso a pirak. ²⁶ Kabayatan a magmagna ti ari ti Israel iti rabaw ti pader, nagpukkaw kenkuana ti maysa a babai, kinunana, “Tulong, apok nga ari.” ²⁷ Kinunana, “No saannaka a tulungan ni Yahweh, kasanoka a matulungan? Adda kadi aniaman nga agtataud iti pagirikan wenno pagpespesan ti arak?” ²⁸ Intultuloy ti ari, “Ania ti pakarirribukam? Simmungbat ti babai, “Kinuna daytoy a babai kaniak, Itedmo ti anakmo a lalaki tapno kanenta isuna ita nga aldaw, ket kanenta ti anakko inton bigat.” ²⁹ Inangermi ngarud ti anakko ket kinnanmi isuna, ket imbagak kenkuana iti sumaruno nga aldaw, “Itedmo ti anakmo ta kanenta isuna, ngem inlemmengna ti anakna.” ³⁰ Idi nangngeg ti ari dagiti sao ti babai, rinay-abna dagiti kawesna (ita, magmagna ti ari iti rabaw ti pader), ket kimmita dagiti tattao ket nakitada a nakersang a lupot iti pang-uneg a kawesna. ³¹ Ket kinunana, “Kastoy koma met ti aramiden ti Dios kaniak, ken ad-adda pay koma, no ti ulo ni Eliseo nga anak ni Safat ket agtalinaed pay kenkuana ita nga aldaw.” ³² Ngem agtugtugaw idi ni Eliseo iti uneg ti balayna, ket kaduana nga agtugtugaw dagiti panglakayen. Nangibaon ti ari iti tao manipud

iti sangoananna, ngem idi napan ti mensahero kenni Eliseo, kinunana kadagiti panglakayen, “Kitaenyo no kasano a nangibaon daytoy nga anak ti mammapatay iti umay mangputed iti ulok? Kastoy, inton umay ti mensahero, irekepyo ti ridaw, ket saanyo nga ilukatan isuna. Saan kadi a ti uni dagiti saka ti amona iti sumarsaruno kenkuana?” ³³ Kabayatan a makisarsarita pay laeng ni Eliseo kadakuada, adtoy, ti mensahero ket napan kenkuana. Kinuna ti ari, “Adtoy, daytoy a rigat ket naggapu kenni Yahweh. Apay koma nga agurayak pay laeng kenni Yahweh?”

7

¹ Kinuna ni Eliseo, “Denggenyo ti sao ni Yahweh. Kastoy ti imbaga ni Yahweh: 'Inton bigat iti kastoy nga oras, mailakonto ti sangkasukat a napino nga arina iti maysa a siklo, ken dua a sukat a trigo iti maysa a siklo, idiaiy ruangan ti Samaria.’” ² Ket simmungbat ti kapitan a nangkuyog iti ari iti tao ti Dios, ket kinunana, “Kitaem, uray no mangaramid ni Yahweh kadagiti tawa idiaiy langit, mapasamak kadi met daytoy a banag?” Simmungbat ni Eliseo, “Kitaem, maimatangamto daytoy a mapasamak babaen kadagiti bukodmo a mata, ngem saanka makapangan iti uray ania iti daytoy.” ³ Ita, adda uppat a lallaki a kinetong iti laeng ruar ti ruangan ti siudad. Kinunada iti tunggal maysa, “Apay ketdin nga agtugawtayo ditoy agingga a mataytayo?” ⁴ No ibagatayo a mapantayo idiaiy siudad ket adda panagbisin iti siudad, ket mataytayonto sadiay. Ngem no agtugawtayo

latta ditoy, mataytayonto latta. Ita ngarud, umaykayo, mapantayo iti armada dagiti Arameo. No pagtalinaedendatayo a sibibiag, agbiagtayo, ket no papatayendatayo, mataytayonto laeng.”⁵ Timmakderda ngarud a mapan kadagiti kampo dagiti Arameo iti sumipngeten; idi nakadanonda iti kaadaywan a paset ti kampo, awan ti uray maysa sadiay. ⁶ Ta impadengngeg ti Apo iti armada dagiti Arameo ti daranudor dagiti karwahe ken kabkabalio - ti tagari iti sabali pay a dakkel nga armada, ket kinunada iti tunggal maysa, “Tinangdanan ti ari ti Israel dagiti ari dagiti Heteo ken Egipsio nga umay a maibusor kadatayo.” ⁷ Isu a nagrubbuat dagiti soldado ket naglibasda idi sumipngeten; pinanawanda dagiti toldada, kabalioda, asnoda, ken ti kampo ket timmarayda tapno insalakanda dagiti biagda. ⁸ Idi nakadanon dagiti kinetong a lallaki iti kaadaywan a paset ti kampo, immunegda iti maysa a tolda ket nangan ken imminumda, ken nangalada kadagiti pirak, balitok ken kawkawes, pimmanawda ket napanda indulin dagitoy. Nagsublida ket simrekda pay iti sabali a tolda ket nagtakawda pay sadiay, ket napanda indulin daytoy. ⁹ Kalpasanna, kinunada iti tunggal maysa, “Saan nga umno ti ar-aramidentayo. Daytoy nga aldaw ket aldaw ti naimbag a damag, ngem ilimlimentayo ti maipapan iti daytoy. No aguraytayo agingga iti agsapa, kamakamenatayo ti pannusa. Ita ngarud, umaykayo, intayo ibaga iti sangkabalayan ti ari.” ¹⁰ Isu a napanda ket pinukkawanda dagiti mangay-aywan iti ruangan ti siudad. Imbagada kadakuada, a

kunada, “Napankami iti kampo dagiti Arameo, ngem awan ti uray maysa sadiay, uray uni ti siasinoman, ngem adda sadiay a nakatali dagiti kabalio ken asno, ken adda pay laeng sadiay dagiti tolda a sitatakder.” ¹¹ Ket impukpukkaw dagiti mangay-aywan iti ruangan ti siudad ti damag, ket kalpasanna, naibaga daytoy iti uneg ti sangkabalayan ti ari. ¹² Bimmangon ngarud ti ari iti rabii ket kinunana kadagiti adipenna, “Ibagak ita kadakayo no ania ti inaramid dagiti Arameo kadatayo. Ammoda a mabisintayo, isu a pimmanawda kadagiti kampo tapno mapanda aglemmeng kadagiti talon. Kunada, “Inton rummuarda iti siudad, tiliwentayo ida a sibibiag, ket serrekentayo ti siudad.” ¹³ Maysa kadagiti adipen ti ari ti simmungbat ket kinuna, “Agpak-pakaasiak kenka, pangalaem koma dagiti lallaki iti lima a kabalio kadagiti natda, a nabati iti siudad. Maiyarigda amin kadagiti nabati a tattao iti Israel - kaaduan ket natayen; ibaontayo koma ida ket kitaentayo ti mapasamak.” ¹⁴ Isu a nangalada iti dua a karwahe agraman kadagiti kabalio, ket imbaon ti ari ida a mangsaruno iti armada dagiti Arameo, kunana, “Inkayo kitaen.” ¹⁵ Sinurotda ida iti Karayan Jordan, ket nagkaiwara iti amin a dalan dagiti kawes ken alikamen nga imbel-leng dagiti Arameo iti panagdardarasda. Isu a nagsubli dagiti mensahero ket imbagada iti ari. ¹⁶ Rimmuar dagiti tattao ket sinamsamda ti adda iti kampo dagiti Arameo. Isu a nailako ti sangkasukat a napino nga arina iti maysa a siklo, ken dua a sukat a trigo iti maysa a siklo, kas naibaga ti sao ni Yahweh. ¹⁷ Binilin ti ari

ti kapitan a nangkuyog kenkuana nga isu ti mangimaton iti ruangan, ket binaddebaddekan isuna dagiti tattao iti pagserkan. Natay isuna a kas iti imbaga ti tao ti Dios, a nagsao idi napan ti ari kenkuana. ¹⁸ Napasamak ngarud daytoy a kas imbaga ti tao ti Dios iti ari, a kunana, "Iti kastoy nga oras idiaiy ruangan ti Samaria, mailakonto ti dua a rukod ti trigo a iti maysa a siklo, ken maysa a rukod ti kasasayaatan nga arina iti maysa a siklo." ¹⁹ Simmungbat dayta a kapitan iti tao ti Dios a kinunana, "Kitaem, uray no mangaramid ni Yahweh kadagiti tawa idiaiy langit, mabalin met aya a mapasamak daytoy a banag?" Naibaga ni Eliseo, "Kitaem, maimatangamto daytoy a mapasamak babaen kadagiti bukodmo a mata, ngem saankanto a makapangan iti uray ania iti daytoy." ²⁰ Ket kasta ngarud ti napasamak kenkuana, ta binaddebaddekan isuna dagiti tattao idiaiy ruangan, ket natay isuna.

8

¹ Ita, nagsao ni Eliseo iti babai nga akin anak iti ubing a pinagbiagna. Kinunana kenkuana, "Tumakderka, ket mapanka a kaduam ti bumalaymo ket agnaedka iti sabali a daga, gapu ta mangiyeg ni Yahweh iti panagbisin nga agpaut iti pito a tawen iti daytoy a daga." ² Timmakder ngarud ti babai ket nagtulnog isuna iti sao ti tao ti Dios. Kaduana a pimmanaw ti sangkabalayanna ket napanda nagnaed iti daga ti Filistia iti pito a tawen. ³ Napasamak nga iti panagleppas ti pito a tawen, nagsubli ti babai manipud iti daga ti Filistia, ket napan isuna iti ari tapno agpakaasi

kenkuana para iti balay ken dagana. ⁴ Ita, makisarsarita ti ari kenni Gehasi nga adipen ti tao ti Dios, a kunana, “Pangngaasim ta ibagam kaniak dagiti amin a naindaklan a banbanag nga inaramid ni Eliseo.” ⁵ Ket kabayatan nga ibagbaga ni Gehasi iti ari no kasano a pinagbiag ni Eliseo ti ubing a natay, isu met ti iyuumay ti babai nga akin anak iti pinagbiagna tapno agpakaasi iti ari para iti balay ken dagana. Kinuna ni Gehasi, “Apok nga ari, daytoy ti babai, ken daytoy ti anakna, a pinagbiag ni Eliseo.” ⁶ Idi sinaludsod ti ari iti babai ti maipapan iti anakna, impalawagna daytoy iti ari. Isu a binilin ti ari ti maysa nga opisial para kenkuana, a kunana, “Isubliyo kenkuana ti amin a kukuana ken amin nga apit dagiti talonna sipud iti aldaw a pinanawanna ti dagana agingga ita.” ⁷ Dimteng ni Eliseo iti Damasco nga ayan ni Ben Hadad nga ari ti Aram a masakit. Naibaga iti ari, “Immay ditoy ti tao ti Dios.” ⁸ Kinuna ti ari kenni Hazael, “Mangalaka iti sagut ket mapanmo sabten ti tao ti Dios, ket makiumanka kenni Yahweh babaen kenkuana, ibagam, 'Umimbagak kadi pay iti daytoy a sakit?’” ⁹ Napan ngarud ni Hazael iti ayan ni Eliseo ken nangitugot iti amin a kita ti nasayaat a banag a nagtaud iti Damasco, nga inawit ti uppap a pulo a kame-lio. Immay ngarud ni Hazael ket nagtakder iti sangoanan ni Eliseo ket kinunana, “Imbaonnak kenka ti anakmo a ni Ben Hadad nga ari ti Aram, a kunana, 'Umimbagak kadi pay iti daytoy a sakit?’” ¹⁰ Kinuna ni Eliseo kenni Hazael, “Mapanmo ibaga kenni Ben Hadad, 'Siguarado nga

umimbagka,' ngem impakita ni Yahweh kaniak a matayto isuna.” ¹¹ Kalpasanna, pinerreng ni Eliseo ni Hazael agingga a nagbain ni Hazael, ket nagsangit ti tao ti Dios. ¹² Sinaludsod ni Hazael, “Apay nga agsangitka, apok?” Simmungbat isuna, “Gapu ta ammok ti kinadakes nga aramidemto kadagiti tattao ti Israel. Puoramto dagiti sarikedkedda, ken papatayemto dagiti agtutubo a lallaki babaen iti kampilan, rumekemto dagiti ubbingda, ken buttiakamto dagiti babbai a masakog.” ¹³ Simmungbat ni Hazael, “Siasino koma ti adipenmo ta maaramidna ti kastoy a dakkal a banag. Maysa laeng isuna a kas iti aso.” Simmungbat ni Eliseo, “Impakita ni Yahweh kaniak nga agbalinkanto nga ari ti Aram.” ¹⁴ Kalpasanna, pinanawan ni Hazael ni Eliseo ket napan iti ayan ti apona, a nagkuna kenkuana, “Ania ti imbaga ni Eliseo kenka?” Simmungbat ni Hazael, “Imbagana kaniak a sigurado nga umimbagka.” ¹⁵ Ket iti kabigatanna, nangala ni Hazael iti ules ket binabasana daytoy iti danum, sana inyabbongna iti rupa ni Ben Hadad isu a natay ti ari. Ket ni Hazael ti simmukat kenkuana nga ari. ¹⁶ Iti maikalima a tawen a panagturay ni Joram a putot ni Ahab, iti Israel, nangrugi met a nagturay ni Jehoram a putot ni Jehosafat kas ari ti Juda. Nangrugi isuna a nagturay idi ni Jehosafat ti ari ti Juda. ¹⁷ Agtawen ni Jehoram iti tallo pulo ket dua idi nangrugi isuna nga agturay, ket nagturay isuna iti walo a tawen idia Jerusalem. ¹⁸ Sinurot ni Jehoram dagiti wagas a panagbiag ti ari ti Israel, a kas iti ar-aramiden ti balay ni Ahab; ta asawana ti anak a babai ni Ahab, ket inaramidna

dagiti dakes iti imatang ni Yahweh. ¹⁹ Nupay kasta, gapu kenni David nga adipenna, saan a kayat ni Yahweh a dadaelen ti Juda, agsipud ta imbaga ni Yahweh kenkuana a kankanayonna nga ikkan isuna kadagiti kaputotan. ²⁰ Kadagiti al-aldaw ni Jehoram, bimmusor ti Edom manipud iti panangtengngel ti Juda, nangisaadda ti ari a mangituray kadakuada. ²¹ Kalpasanna, nagdaliasat ni Jehoram a kaduana dagiti komandante ken dagiti amin a karwahena. Napasamak a nagrubbuat isuna iti rabii ket rinaut ken pinarmekda dagiti Edomita, a nanglikmot kenkuana ken dagiti komandante dagiti karwahe. Ket naglibas dagiti armada ni Jehoram ket nagawidda kadagiti pagtaenganda. ²² Isu a manipud idin, bumusbusuren ti Edom manipud iti panagturay ti Juda agingga kadagitoy nga aldaw. Bimmusor met ti Libna iti dayta met laeng a tiempo. ²³ No maipanggep kadagiti daduma pay a banbanag maipapan kenni Jehoram, ken kadagiti amin nga inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ²⁴ Pimmusay ni Jehoram, ket naitanem a naitipon kadagiti ammana iti siudad ni David. Ket ni Ahazias nga anakna ti simmukat kenkuana nga ari. ²⁵ Iti maikasangapul ket dua a tawen ni Joram nga anak ni Ahab, nga ari ti Israel, nangrugi a nagturay kas ari ti Juda ni Ahazias nga anak ni Jehoram. ²⁶ Agtawen idi iti duapulo ket dua ni Ahazias idi nangrugi isuna a nagturay; nagturay isuna iti makatawen idiy Jerusalem. Ti inana ket ni Atalia nga anak ni Omri nga ari ti Israel.

²⁷ Simmurot ni Ahazias iti wagas a panagbiag ti pamilia ni Ahab; inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh, a kas iti ar-aramiden ti balay ni Ahab, ta ni Ahazias ket manugang iti pamilia ni Ahab. ²⁸ Kimmuyog ni Ahasias kenni Joram nga anak ni Ahab tapno gubatenda ni Hazael nga ari ti Aram, idiaiy Ramot Galaad. Dinunor dagiti Arameo ni Joram. ²⁹ Nagsubli ni Ari Joram idiaiy Jezreel tapno mapaimbag dagiti sugatna nga impaay kenkuana dagiti Arameo idiaiy Rama, idi nakiranget isuna kenni Hazael nga ari ti Aram. Simmalog ngarud idiaiy Jezreel ni Ahazias nga anak ni Jehoram nga ari ti Juda tapno kitaenna ni Joram nga anak ni Ahab, gapu ta nadunor ni Joram.

9

¹ Inayaban ni Eliseo a profeta ti maysa kadagiti annak a lallaki dagiti profeta ket kinunana kenkuana, “Agrubuatka ta agdaliasatka ken itugotmo daytoy a bassit a botelia ti lana ket mapanka idiaiy Ramot-Galaad. ² Inton makadanonka, birukem ni Jehu nga anak ni Jehosafat nga anak ni Nimsi, ket sumrekka ken patakderem isuna manipud kadagiti kakaduana, ket iturongmo isuna iti maysa a naun-uneg a siled. ³ Kalpasanna, alaem ti botelia ti lana ket ibukbokmo iti ulona ken kunaem, 'Daytoy ti kinuna ni Yahweh: “Pinulotanka nga Ari ti Israel.” Kalpasanna, lukatam ti ruangan ket agtarayka; saanka nga agtaktak.” ⁴ Isu a napan idiaiy Ramot-Galaad ti agtutubo a profeta. ⁵ Idi makadanon isuna, nakitana sadiay nga

agtutugaw dagiti kapitan ti armada. Isu a kinuna ti agtutubo a profeta, “Naibaonak nga umay kenka, kapitan.” Simmungbat ni Jehu, ‘Siasino kadakami?’ Simmungbat ti agtutubo a profeta ket kinunana, “Kenka kapitan.” ⁶ Isu a timmakder ken napan ni Jehu iti uneg iti balay ket imbukbok ti profeta ti lana iti ulo ni Jehu ket kinunana, “Daytoy ti kinuna ni Yahweh a Dios ti Israel: ‘Pinulotanka nga ari kadagiti tattao ni Yahweh, iti entero nga Israel.’” ⁷ Masapul a patayem ti pamilia ni Ahab nga apom, tapno maibalesko ti dara dagiti adipenko a profeta ken ti dara dagiti amin a napapatay nga adipen ni Yahweh babaen iti ima ni Jezebel. ⁸ Tapno mapukaw amin a pamilia ni Ahab ken papatayekto manipud kenni Ahab ti tunggal anak a lalaki, tagabu man wenno nawaya a tao. ⁹ Aramidekto ti balay ni Ahab a kas iti balay ni Jeroboam nga anak ni Nebat ken kas iti balay ni Baasa nga anak ni Ahia. ¹⁰ Kanento dagiti aso ni Jezebel idiay Jezreel, ket awanto ti siasinoman a mangitanem kenkuana.” Kalpasanna, linukatan ti profeta ti ruangan ket nagtaray. ¹¹ Ket rimmuar ni Jehu a napan kadagiti adipen ti apona, ket kinuna ti maysa kenkuana, “Nasayaat kadi ti amin? Apay nga immay kenka daytoy agmauyong a tao?” Simmungbat ni Jehu kadakuada, “Am-ammoyo dayta a tao ken dagiti banbanag a sasawenna.” ¹² Kinunada, “Dayta ket kinaulbod. Ibagam kadakami.” Simmungbat ni Jehu, “Daytoy ken dayta ti kinunana kaniak, ken kinunana pay, ‘Daytoy ti ibagbaga ni Yahweh: Pinulotanka a kas

ari ti entero nga Israel.” ¹³ Kalpasanna, dagus nga inikkat ti tunggal maysa dagiti akinruar a pagan-anayda ket inkabilda iti rabaw dagiti tukad ti agdan a pagnaan ni Jehu. Pinuyotanda dagiti trumpetada ket kinunada, “Ni Jehu ket ari.” ¹⁴ Iti daytoy a wagas, ni Jehu nga anak ni Jehosafat nga anak ni Nimsi ket bimmusor kenni Joram. Ita, salsalagniban ni Joram ti Ramot-Galaad, isuna ken ti entero nga Israel gapu kenni Hazael nga ari ti Aram, ¹⁵ ngem nagsubli ni Ari Joram idiaiy Jezreel tapno agpaimbag kadagiti sugugatna a gapuanan dagiti Arameo idi naki-ranget isuna kenni Hazael nga ari ti Aram. Kinuna ni Jehu kadagiti adipen ni Joram, “No daytoy ti kapanunotanyo, awan koma ngarud ti aglibas a rummuar iti siudad a mapan mangibaga iti daytoy a damag idiaiy Jezreel.” ¹⁶ Isu a naglugan ni Jehu iti karwahe a napan idiaiy Jezreel; ta agin-inana sadiay ni Joram. Ita, simmalog ni Ahazias nga ari ti Juda tapno sarungkaranna ni Joram. ¹⁷ Nakatakder idi ti agwanwanawan idiaiy torre ti Jezreel, ket nakitana ti um-umay a bunggoy ni Jehu manipud iti adayo; kinunana, “Makitkitak ti bunggoy ti lallaki nga um-umay.” Kinuna ni Joram, “Mangibaonka iti nakakabalio a mangsabat kadakuada; ibagam kenkuana nga ibagana, ‘Kappia kadi ti immayanyo ditoy?’” ¹⁸ Isu a naibaon ti maysa a lalaki a nakasakay iti kabalio tapno sumabat kenkuana; kinunana, “Kastoy ti ibagbaga ti ari: ‘Kappia kadi ti immayanyo ditoy?’” Ket kinuna ni Jehu, “Ania koma ti maaramidam iti kappia? Agbaw-ingka ket sumarunoka kaniak.” Ket imbaga ti agwan-

wanawan iti ari, “Sinabat ida ti mensahero iti ayanda ngem saan a nagsubli.” ¹⁹ Kalpasanna, nangibaon isuna iti maikadua a lalaki a nakakabalio a napan simmabat kadakuada ket kinunana, “Ibagbaga ti ari daytoy: ‘Kappia kadi ti iuumayyo ditoy?’” Simmungbat ni Jehu kenkuana, “Ania ngay ti maaramidam iti kappia? Agbawingka ket sumarunoka kaniak.” ²⁰ Impakaammo manen ti agwanwanawan, “Sinabatna ida ngem saan a nagsubli. Ket ti wagas ti pannakaiturong ti karwahe ket kas iti panangiturturong ni Jehu nga anak ni Nimsi ta napardas unay ti panagpatpatarayna.” ²¹ Isu a kinuna ni Joram, “Isaganayo ti karwahek.” Insaganada ngarud ti karwahena, ket naglugan da Joram nga ari ti Israel ken ni Ahazias nga ari ti Juda iti bukodda a karwahe, rimmuarda tapno sabatenda ni Jehu. Nasarakanda isuna iti maysa a paset ti sanikua ni Nabot a taga-Jezreel. ²² Idi nakita ni Joram ni Jehu, kinunana kenkuana, “Kappia kadi ti iyuumayyo, Jehu?” Simmungbat isuna, “Kasano nga adda kappia, no nagadu ti ar-aramiden ti inam a ni Jezebel a panagdaydayaw kadagiti disiosen ken panagkulam?” ²³ Isu nga imbuelta ni Joram ti karwahena ket nagpataray, ket kinunana kenni Ahazias, “Pananglipot daytoy, Ahazias.” ²⁴ Kalpasanna, bininnat ni Jehu ti panana iti amin a pigsana ket pinanana ti nagbaetan ti abaga ni Joram; simmalput ti pana iti puso ni Joram ket nabaliktad isuna iti uneg ti karwahena. ²⁵ Ket kinuna ni Jehu kenni Bidkar a kapitanna, “Alaem isuna ket ibellengmo iti talon ni Nabot a taga-Jezreel. Panunotem

no kasanota idi a sarsarunuen ni Ahab nga amana, impadto ni Yahweh daytoy a maibusor kenkuana: ²⁶ 'Agpayso a nakitak idi kalman ti dara ni Nabot ken ti dara dagiti annakna a lallaki, kinuna ni Yahweh, ket balsenka iti daytoy a daga,' kinuna ni Yahweh. Ita ngarud, alaem isuna ket ibellengmo iti dayta a lugar, iti dayta a talon, tapno matungpal ti kinuna ni Yahweh kadatayo a mapasamak babaen iti sao ni Yahweh." ²⁷ Idi nakita daytoy ni Ahazias nga ari ti Juda, timmaray isuna iti dalan a mapan idiaiy Bet-Hagan. Ngem kinamat isuna ni Jehu ket kinunana, "Patayenyo met isuna iti karwahena," ket pinatayda isuna iti dalan nga agpangato iti Gur nga asideg iti Ibleam. Nagtaray ni Ahazias idiaiy Megiddo ket natay sadiay. ²⁸ Inlugan dagiti adipen ni Ahazias ti bangkayna iti maysa a karwahe nga impan idiaiy Jerusalem ket intabonda isuna iti tanemna idiaiy siudad ni David a kadua dagiti ammana. ²⁹ Iti maikasangapul ket maysa a tawen ni Joram nga anak ni Ahab, dita met a nangrugi ti panagturay ni Ahazias idiaiy Juda. ³⁰ Idi nakasangpet ni Jehu idiaiy Jezreel, nangngeg ni Jezebel ti maipapan iti daytoy ket pinintaanna ti matana, inurnosna ti buokna ket timman-aw iti tawa. ³¹ Iti iseserrek ni Jehu iti ruangan, kinunana kenkuana, "Immayka kadi nga addaan iti kappia, sika Zimri a mammapatay iti apona?" ³² Timmangad ni Jehu iti tawa ket kinunana, "Siasino kadi ti makikadua kaniak? Siasino?" Kalpasanna, kimmita iti ruar ti dua wenno tallo a eunuko. ³³ Isu a kinuna ni Jehu, "Itappuakyo isuna." Isu nga intappuakda

ni Jezebel, ket nagparsiak ti darana iti pader ken kadagiti kabalio, ket imbaddek ni Jehu isuna. ³⁴ Idi simrek ni Jehu iti palasio, nangan ken imminum isuna. Kalpasanna kinunana, “Kitaenyo ita daytoy a nailunod a babai ket itabonyo, gapu ta anak isuna ti maysa nga ari.” ³⁵ Napanda intabon isuna ngem ti laeng banga-bangana, dagiti saka ken dakulapna ti nakitada. ³⁶ Isu a nagsublida ket imbagada kenni Jehu. Kinunana, “Daytoy ti sao ni Yahweh babaen iti adipenna a ni Elias a Tisbita a kunana, 'Iti daga ti Jezreel, kanento dagiti aso ti lasag ni Jezebel, ³⁷ ket agbalinto a kasla rugit iti talon iti daga ti Jezreel, ket awanto ti makaibaga, “Daytoy ni Jezebel.””

10

¹ Ita, adda pitopulo a kaputotan ni Ahab idiay Samaria. Nagsurat ni Jehu ket impatulodna idiay Samaria a maipaay kadagiti agtuturay iti Jezreel, a pakairamanan dagiti panglakayen ken dagiti para-bantay dagiti kaputotan ni Ahab, kinunana, ² “Adda kadakayo dagiti kaputotan ti apoyo, ken addaankayo met kadagiti karwahe ken kabalio, ken nasarikedkedan a siudad ken kalasag. Isu nga apaman a makadanon kadakayo daytoy a surat, ³ pilienyo ti kalalaingan ken ti maikari iti kasta unay manipud kadagiti kaputotan ti apoyo ket isaadyo isuna iti trono ti amana, ket makirangetkayo a maipaay iti naarrian a linia ti apoyo.” ⁴ Ngem nagbutengda ket kinunada kadagiti bagbagida, “Kitaenyo, saan a nabaelan dagiti dua nga ari ti timmakder iti sangoanan ni

Jehu. Isu a kasanotayo ngarud a makatakder?”⁵ Kalpasanna, nangipatulod ti mensahe ti lalaki a mangay-aywan iti palasio, ken ti mangidadaulo iti siudad, kasta met dagiti panglakayen, ken dagiti nangay-aywan kadagiti ub-ubbing, kasungbatda kenni Jehu, kinunada, “Dakami dagiti adipenmo. Aramidenmi ti aniaman a banag nga ibilinmo kadakami. Saankami a mangisaad ti siasinoman nga agbalin nga ari. Aramidem no ania ti naimbag iti panagkitam.”⁶ Kalpasanna, nangipatulod manen ni Jehu kadakuada iti maikadua a surat a kastoy ti ibagbagana, “No kumaduakayo kaniak, ken no denggenyo ti timekko, masapul nga alaenyo dagiti ulo dagiti kaputotan ti apoyo, ket umaykayo kaniak idiaiy Jezreel inton bigat iti kastoy nga oras.” Ita, dagiti kaputotan ti ari nga agdagup iti pitopulo ket kadua dagiti mabigbigbig a lallaki iti siudad, a mangay-aywan kadakuada.⁷ Isu nga idi naawatda ti surat, innalada dagiti annak ti ari, ket pinatayda ida, pitopulo a tattao, inkargada dagiti uloda iti basket, ket impatulodda dagitoy kenni Jehu idiaiy Jezreel.⁸ Maysa a mensahero ti napan kenni Jehu a kunana, “Inyegda dagiti ulo dagiti annak ti ari.” Isu a kinunana, “Igabsuonyo ida iti dua a gabsuon idiaiy pagserkan a ruangan agingga iti bigat.”⁹ Kabigatanna, rimmuar ni Jehu ket nagtakder, ket kinunana kadagiti amin a tattao, “Awan basolyo. Kitaenyo, pinanggepko ti maibusor iti apok ken pinatayko isuna, ngem siasino ti nangpapatay amin kadagitoy?”¹⁰ Ita, sigurado a naamirison nga awan iti paset ti sao ni Yahweh, ti sao nga imbagana maipapan

iti pamilia ni Ahab, ti matnagto iti daga, gapu ta inaramid ni Yahweh ti imbagana babaen kenni profeta Elias.” ¹¹ Isu a pinapatay ni Jehu dagiti amin a nabatbati iti pamilia ni Ahab idia y Jezreel, ken dagiti amin a napapateg a tattaona, dagiti nasinged a gagayyemna, ken dagiti papadina agingga nga awan ti nabati kadakuada. ¹² Kalpasanna, timmakder ni Jehu ket pimmanaw, napan isuna idia y Samaria. Iti isasangpetna idia y Bet-Eked dagiti agpaspastor, ¹³ nasabatna dagiti kakabsat ni Ahazias nga ari ti Juda. Kinuna ni Jehu kadakuada, “Siasinokayo?” Simmungbatda, “Kakabsatnakami ni Ahazias, ket sumalogkami a mangkabblaaw kadagiti anak ti ari ken kadagiti annak ni Reyna Jezebel.” ¹⁴ Kinuna ni Jehu kadagiti tattaona, “Alaenyo ida a sibibiag.” Isu nga innalada ida a sibibiag ken pinapatayda ida idia y bubon iti Bet-Eked, uppata pulo ket dua da amin a lallaki. Awan ti imbatina kadakuada a sibibiag. ¹⁵ Idi nakapanawen idia y ni Jehu, nakitana ni Jonadab nga anak a lalaki ni Rekab a sumabsabat kenkuana. Kinablaawan isuna ni Jehu ken kinunana kenkuana, “Adda kadi kaniak ti pusom a kas ti pusok nga adda kenka?” Simmungbat ni Jonadab, “Kasta ngarud.” Kinuna ni Jehu, “No kasta ngarud, yawatmo kaniak ti imam.” Ket inyawat ni Jonadab ti imana kenkuana, isu nga inlugan isuna ni Jehu iti karwahena. ¹⁶ Kinuna ni Jehu kenkuana, “Sumurotka kaniak ket kitaem ti kinapudnok kenni Yahweh.” Isu nga inluganna ni Jonadab iti karwahena. ¹⁷ Idi dimteng isuna idia y Samaria, pinatay amin ni Jehu dagiti nabati manipud iti

kaputotan ni Ahab idiay Samaria, agingga a nadadaelna ti linia ti kinaari ni Ahab, a kas iti naibaga kadakuada babaen iti sao ni Yahweh nga insaona kenni Elias. ¹⁸ Ket inummong ni Jehu dagiti amin a tattao ket kinunana kadakuada, “Nagserbi ni Ahab kenni Baal iti apagbiit, ngem agserbi ni Jehu kenkuana iti kasta unay. ¹⁹ Ita ngarud, ayabanyo dagiti amin a profeta ni Baal, dagiti amin nga agdaydayaw kenkuana, ken dagiti amin a papadina. Saanyo nga ipalubos nga adda mabati iti ruar, gapu ta adda ti dakkell a daton nga idatagko kenni Baal. Matay ti siasinoman a saan nga umay.” Ngem inaramid ni Jehu daytoy a panangallilaw nga addaan iti panggep a panangpapatay kadagiti amin nga agdaydayaw kenni Baal. ²⁰ Kinuna ni Jehu, “Mangilasinkayo iti maysa a nadaeg a panaguummong a maipaay kenni Baal, ken mangilasinkayo iti maysa nga aldaw a maipaay iti daytoy.” Isu nga inwaragawagda daytoy. ²¹ Kalpasanna, impaiwaragawag ni Jehu daytoy iti entero nga Israel ket immay amin dagiti agdaydayaw kenni Baal, isu nga awan ti siasinoman a nabati a saan nga immay. Dimtengda iti templo ni Baal ket napunno daytoy iti agsinnumbangir a pasetna. ²² Kinuna ni Jehu iti lalaki a mangiduldulin kadagiti kawes ti padi, “Irruarmo dagiti kagay a maipaay kadagiti amin nga agdaydayaw kenni Baal.” Isu nga inruar ti lalaki dagiti kagay a maipaay kadakuada. ²³ Isu a simmurot da Jehu kenni Jonadab nga anak ni Rekab iti uneg ti balay ni Baal, ket kinunana kadagiti agdaydayaw kenni Baal, “Sukimatenyo ket siguradoenyo nga awan

kadakayo ditoy ti siasinoman kadagiti adipen ni Yahweh, ngem dagiti laeng agdaydayaw kenni Baal.”²⁴ immunegda tapno mangidatagda kadagiti sakripisio ken daton a mapuoran. Ita, nangpili ni Jehu iti walopulo a lallaki nga agtaktakder iti ruar, ket kinunana kadakuada, “No adda makalibas kadagitoy a lallaki nga impaimak kadakayo, siasinoman a mangipalubos a makalibas dayta a tao, maala ti biagna gapu iti biag dayta a nakalibas.”²⁵ Isu nga apaman a naidaton ni Jehu ti daton a mapuoran, kinunana iti guardia ken kadagiti kapitan, “Umunegkayo ket papatayenyo ida. Saanyo baybay-an nga adda makaruar.” Ket pinatayda ida babaen iti tadem ti kampilan, ket impuruak ida dagiti guardia ken dagiti kapitan iti ruar ken napanda iti naun- uneg a siled ti balay ni Baal.²⁶ Ket ginuyodda nga inruar dagiti nasagradoan nga adigi nga adda iti uneg ti balay ni Baal, ket pinuoranda dagitoy.²⁷ Rinebbada dagiti adigi ni Baal ken dinadaelda ti balay ni Baal ket inaramidda a kasilias agingga iti agdama nga aldaw.²⁸ Dayta ti wagas a panangdadael ken panangikkat ni Jehu ti panagdaydayaw kenni Baal manipud iti Israel.²⁹ Ngem saan a pinanawan ni Jehu dagiti basbasol ni Jeroboam nga anak ni Nebat, nga isu ti gapuna a nagbasol ti Israel— nga isu ti panagdaydayaw kadagiti balitok a sinan-baka idia Betel ken Dan.³⁰ Isu a kinuna ni Yahweh kenni Jehu, “Gapu ta nasayaat ti panangipatungpalmo kadagiti nalingteg iti imatangko, ken ti inaramidmo iti balay ni Ahab sigun kadagiti amin nga adda iti pusok, agtugawto dagiti kaputotam iti trono ti Israel

agingga iti maikapat a henerasion.” ³¹ Ngem saan a naannad ni Jehu iti panangsuotna iti bilin ni Yahweh a Dios ti Israel iti amin a pusona. Saan isuna nga immadayo manipud kadagiti basol ni Jeroboam nga isu ti gapuna a nagbasol ti Israel. ³² Kadagidiay nga al-aldaw, rinugian ni Yahweh nga ikkaten dagiti rehion manipud iti Israel, ket pinarmek ni Hazael dagiti Israelita kadagiti beddeng ti Israel, ³³ manipud iti Jordan nga agpadaya, amin a daga ti Galaad, dagiti taga-Gad, ken dagiti taga-Ruben, ken dagiti taga-Manases, manipud iti Aroer nga asideg iti tanap ti Arnon, inggana Galaad ken Basan. ³⁴ Kas maipanggep met kadagiti banbanag maipapan kenni Jehu ken dagiti amin nga inaramidna, dagiti amin a kinabilegna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel? ³⁵ Pimmusay ni Jehu ket intabonda isuna idiaiy Samaria. Kalpasanna, ni Joacaz nga anakna ti nagbalin nga ari a kasukatna. ³⁶ Ti tiempo a panagturay ni Jehu iti Israel idiaiy Samaria ket duapulo ket walo a tawen.

11

¹ Ita, idi nakita ni Atalia nga ina ni Ahazias, a natayen ti anakna, timmakder isuna ket pinatayna dagiti amin nga annak ti ari. ² Ngem innalana ni Jehoseba a babae nga anak ni Ari Jehoram, a kabsat ni Ahazias, ni Joas nga anak ni Ahazias ket inlemmengna isuna manipud kadagiti napapatay nga annak a lalaki ti ari, kaduana ti agay-aywan kenkuana; inlemmengna ida iti maysa a siled. Inlemmengda isuna

manipud kenni Atalia tapno saan isuna a mapapatay. ³ Kaduana ni Jehoseba a nailemmeng iti balay ni Yahweh iti las-ud ti innem a tawen bayat iti panagturay ni Atalia iti daga. ⁴ Idi maikapito a tawen, nangipatulod ni Jehoyada kadagiti padamag ken pinaayabanna dagiti pangulo dagiti ginasut-gasut kadagiti Cariteo ken dagiti guardia, ket inkuyogna ida idiaiy templo ni Yahweh. Nakitulag isuna kadakuada, ket pinagkarina ida iti maysa a sapata iti uneg ti balay ni Yahweh. Kalpasanna, impakitana kadakuada ti anak ti ari. ⁵ Binilinna ida a kinunana, “Kastoy ti masapul nga aramidenyo. Ti kakatlo kadakayo a naggapu iti Aldaw a Panaginana ket agbantay iti balay ti ari, ⁶ ket ti kakatlo ket iti Ruangan ti Sur, ket ti kakatlo ket iti ruangan iti likudan ti balay a paggigianan ti guardia.” ⁷ Ken ti dua a sabali a bunggoy, dakayo a saan nga agserserbi iti Aldaw a Panaginana, kasapulan nga agbantaykayo iti balay ni Yahweh a maipaay iti ari. ⁸ Masapul a palikmutanyo ti ari, ti tunggal maysa ket masapul a nakasagana a kanayon kadagiti armasna. Siasinoman ti umuneg iti liniayo ket rumbeng a mapapatay. Masapul nga agtalinaedkayo iti sibay ti ari no rummuar isuna wenno umuneg. ⁹ Isu a tinungpal dagiti pangulo ti ginasut-gasut dagiti imbilin ni Jehoyada a padi. Intugot ti tunggal maysa dagiti tattaona, dagiti immay tapno agserbi iti Aldaw a Panaginana, ken dagiti agsardeng nga agserbi iti Aldaw a Panaginana; napanda kenni Jehoyada a padi. ¹⁰ Kalpasanna, impaima ni Jehoyada a padi kadagiti pangulo ti ginasut-gasut dagiti pika

ken kalasag a kukua idi ni Ari David, nga adda iti uneg iti balay ni Yahweh. ¹¹ Isu a nagtakder ti guardia, ti tunggal lalaki a nakaiggem kadagiti armas, manipud iti kannawan a paset ti templo inggana iti kannigid a paset ti templo, iti abay ti altar ken ti templo, a pinalikmutanda ti ari. ¹² Ket kalpasanna, inruar ni Jehoyada ni Joas nga anak ti ari, kinoronaanna isuna ken intedna kenkuana dagiti pammaneknek ti tulag. Ket pinagbalinda isuna nga ari ken pinulotanda isuna. Nagtipatda ket kinunada, “Agbiag iti napaut ti ari!” ¹³ Idi nangngeg ni Atalia ti ariwawa ti guardia ken dagiti tattao, napan isuna kadagiti tattao iti balay ni Yahweh. ¹⁴ Kimmita isuna, ket adtoy a nakatakder ti ari iti abay ti adigi, a kas iti kaugalian, ket adda iti abay ti ari dagiti kapitan ken parapuyot iti trumpeta. Agragragsak ken pinuyotan dagiti amin a tattao dagiti trumpetada. Ket rinay-ab ni Atalia ti kawesna ket impukkawna, “Panangliput daytoy! Panangliput daytoy!” ¹⁵ Ket binilin ni Jehoyada a padi dagiti pangulo dagiti ginasut-gasut a mangidadaulo ti armada, kinunana kadakuada, “Irruaryo isuna iti baet dagiti linia ti guardia. Siasinoman a sumurot kenkuana, papatayenyo babaen iti kampilan.” Ta kinuna ti padi, “Saanyo nga ipalubos a mapapatay isuna iti uneg ti balay ni Yahweh.” ¹⁶ Isu a winayaanda ti pagnaanna ket rimmuar isuna iti ruangan dagiti kabalio nga agturong iti balay ti ari ket pinatayda isuna sadiay. ¹⁷ Ket nakitulag ni Jehoyada kenni Yahweh ken kada Ari Joas ken dagiti tattao, a rumbeng nga agbalinda amin a tattao ni Yahweh,

ken nangaramidda met iti tulag iti nagbaetan ti ari ken dagiti tattao. ¹⁸ Isu a napan dagiti amin a tattao iti daga idiaiy balay ni Baal ket dinadaelda daytoy. Binurak-burakda dagiti amin nga altar ni Baal ken dagiti ladawan ti didiosenna, ket pina-patayda ni Mattan a padi ni Baal iti sangoanan a mismo dagiti altar. Kalpasanna, nangisaad dagiti papadi kadagiti guardia a mangaywan iti templo ni Yahweh. ¹⁹ Innala ni Jehoyada dagiti pangulo dagiti ginasut-gasut, dagiti Cariteo, ti guardia, ken dagiti amin a tattao iti Israel. Inyulogda ti ari manipud idiaiy balay ni Yahweh ket rimmuarda iti ruangan dagiti guardia nga agturong iti balay ti ari. Ket nagtugaw ni Joas iti trono dagiti ari. ²⁰ Isu a nagragragsak dagiti amin a tattao iti daga, ken naulimek ti siudad. No maipapan met kenni Atalia, pinatayda isuna babaen iti kampilan iti palasio ti ari. ²¹ Pito ti tawen ni Joas idi nangrugi isuna a nagturay.

12

¹ Idi maikapito a tawen ni Jehu, nangrugi ti panagturay ni Joas; nagturay isuna iti las-ud ti uppat a pulo a tawen idiaiy Jerusalem. Ti nagan ti inana ket Zibia iti Beerseba. ² Inaramid ni Joas ti nalinteg iti mata ni Yahweh iti amin a tiempo, gapu ta bilbilinen isuna ni Jehoyada a padi. ³ Ngem saan a naikkat dagiti disso a pagdaydayawan. Nagidaton pay laeng ken nangpuor iti insenso dagiti tattao kadagitoy. ⁴ Kinuna ni Joas kadagiti papadi, “Amin dagiti kuarta a maipaay kadagiti banbanag a kukua ni Yahweh, ket maipan iti uneg ti balay ni

Yahweh, dagiti naikeddeng a kuarta a pagbuis ti tunggal tao, ken dagiti amin a kuarta nga inted dagiti tattao a maipaay iti templo babaen iti panangtignay ni Yahweh kadagiti pusoda nga itedda— ⁵ rumbeng nga urnongen dagiti papadi dayta a kuarta, tunggal maysa kadakuada manipud kadagiti agbaybayad iti buis, ket masapul a taripatoenda ti templo babaen iti daytoy, no kasapulan ti aniaman a pannakatarimaan.”

⁶ Ngem idi maikaduapulo ket tallo a tawen ni Ari Joas, awan pay pulos ti natarimaan dagiti papadi iti templo. ⁷ Pinaayaban ni Ari Joas ti padi a ni Jehoyada ken dagiti dadduma a papadi, ket kinunana kadakuada, “Apay nga awan pay a pulos ti natarimaanyo iti templo? Ita, saankayon a mangala iti kuarta kadagiti agbaybayad iti buis, ngem alaenyo dagiti nau-rnong maipaay iti pannakatarimaan ti templo ket itedyo kadagiti mangtarimaan.” ⁸ Isu a saanen a napalubosan dagiti papadi nga umawat kadagiti kuarta manipud kadagiti tattao ken saanen nga isuda mismo ti mangtarimaan iti templo. ⁹ Ngem ketdi, nangala ti padi a ni Jehoyada iti maysa a lakasa, inabutanna ti kalubna, ket inkabilna daytoy iti abay ti altar, iti makannawan a paset no sumrek ti maysa a tao iti balay ni Yahweh. Inkabil ditoy dagiti papadi nga agbanbantay iti ruangan ti templo dagiti amin a kuarta a naipan iti templo ni Yahweh. ¹⁰ Tunggal makitada nga adun ti kuarta iti lakasa, mapan alaen dagitoy dagiti eskriba ti ari ken ti kangatoan a padi ket ikabilda ti kuarta kadagiti pagkargaan sada bilangen, ti kuarta a

naalada iti templo ni Yahweh. ¹¹ Inyawatda ti kuarta a nabilang kadagiti lallaki a nangaywan iti templo ni Yahweh. Imbayadda daytoy kadagiti karpentero ken dagiti agipatpatakder a nagtrabaho a maipaay iti templo ni Yahweh, ¹² ken dagiti agkabkabiti ken dagiti paratikap ti bato, tapno paggangda kadagiti troso ken kadagiti natikap a batbato a pangtarimaan iti templo ni Yahweh, ken dagiti amin a kasapulan a bayadan a maipaay iti pannakatarimaan daytoy. ¹³ Ngem dagiti kuarta a naipan iti balay ni Yahweh ket saan a naibayad a maipaay iti pannakaaramid dagiti aniaman a kopa a pirak, dagiti pangarsang iti lampara, dagiti palanggana, dagiti trumpeta, wenno aniaman nga alikamen a balitok wenno pirak. ¹⁴ Intedda dagitoy a kuarta kadagiti nagtrabaho iti pannakatarimaan ti balay ni Yahweh. ¹⁵ Mainayon pay a kasapulan ti listaan ti kuarta a naibayad iti pannakatarimaan babaen kadagiti lallaki a nangawat kadagitoy ken nangitangdan daytoy kadagiti trabahador, gapu ta napudno dagitoy a lallaki. ¹⁶ Ngem saan a naipan iti templo ni Yahweh dagiti daton a kuarta a gapu iti panangsalungasing ken ti daton a kuarta a gapu iti panagbasol, gapu ta kukua dagitoy dagiti papadi. ¹⁷ Ket rinaut ni Hazael nga ari ti Aram ti Gat, ket sinakupna daytoy. Ket ingkeddeng ni Hazael a rautenna ti Jerusalem. ¹⁸ Innala ni Joas nga ari ti Juda dagiti amin a banbanag a kukua ni Yahweh nga indaton da Jehosafat, Jehoram, Ahazias, dagiti ammana, ken dagiti ari ti Juda kenni Yahweh, dagiti nasagradoan a banbanag a kukuana, ken dagiti amin a balitok a makita

kadagiti uneg ti siled a pagiduldulinan iti balay ni Yahweh ken ti ari; ket intedna dagitoy kenni Hazael nga ari ti Aram. Kalpasanna, pimmanaw ni Hazael manipud idiay Jerusalem. ¹⁹ Dagiti met dadduma a banbanag a maipapan kenni Joas, dagiti amin nga inaramidna, saanda kadi a naisurat iti Libro dagiti Paspasamak kadagiti Ari ti Juda? ²⁰ Nagtutulag dagiti adipenna ket nagpanggepda iti dakes; dinarupda ni Joas idiay Millo, iti dalan nga agpababa iti Silla. ²¹ Dinarup isuna da Josacar nga anak ni Simeat, Jozabad nga anak ni Somer ken dagiti adipenna, ket natay isuna. Intabonda ni Joas iti ayan dagiti kapuonanna iti siudad ni David. Ket ni Amazias nga anakna ti simmukat kenkuana nga ari.

13

¹ Iti maika-duapulo ket tallo a tawen ni Joas nga anak ni Ahazias kas ari ti Juda, rinugian ni Joacaz nga anak ni Jehu nga agturay iti Israel idiay Samaria; nagturay isuna iti sangapulo ket pito a tawen. ² Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh ken sinurotna dagiti basol ni Jeroboam nga anak a lalaki ni Nebat, a nangisungsong kadagiti Israel nga agbasol; ket saan a tinallikudan dagitoy ni Joacaz. ³ Immapuy ti pungtot ni Yahweh a maibusor iti Israel, ken namin-anona ida nga inyawat kada Hazael nga ari ti Aram, ken Ben Hadad nga anak a lalaki ni Hazael. ⁴ Nagpakaasi ngarud ni Joacaz kenni Yahweh, ket dinengngeg isuna ni Yahweh gapu ta nakitana ti pannakaparigat ti Israel, no kasano ti panangparparigat ti ari iti Aram

kadakuada. ⁵ Nangipaay ngarud ni Yahweh iti mangispal iti Israel, ket nakaruk-atda manipud iti panangituray kadakuada dagiti Arameo, ket nangrugi dagiti tattao ti Israel nga agnaed kadagiti pagtaengan a kas idi un-unana. ⁶ Nupay kasta, saanda nga inadaywan dagiti basbasol ti balay ni Jeroboam, a nangisungsong iti Israel nga agbasol, ket nagtultuloyda kadagitoy. Nagtalinaed ti imahen ti diosa a ni Asera idia Samaria. ⁷ Adda laeng limapulo a mannakigubat a nakakabalio, sangapulo a karwahe ken sangapulo a ribu a saan nga agkabkabalio nga imbati dagiti Arameo kenni Joacaz, gapu ta dinadael ti ari ti Aram dagiti dadduma ken pinagbalinna ida a kasla taep iti tiempo ti panagirik. ⁸ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Joacaz, ken dagiti amin nga inaramidna ken ti panagturayna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel? ⁹ Pimmusay ni Joacaz, ket intabonda isuna idia Samaria. Ni Joas nga anakna ti simmukat kenkuana nga ari. ¹⁰ Iti maika-tallo ket pito a tawen ni Joas nga ari ti Juda, nangrugi met ti panagturay ni Jehoas nga anak ni Joacaz iti Israel idia Samaria; nagturay isuna iti sangapulo ket innem a tawen. ¹¹ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. Saanna a tinallikudan dagiti basbasol ni Jeroboam nga anak ni Nebat, basol a nangisungsunganna iti Israel nga agbasol, ngem ketdi, sinurotna dagitoy. ¹² No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Joas ken amin nga inaramidna, agraman ti kinamaingelna iti pannakigubat kenni

Amazias nga ari ti Juda, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel? ¹³ Pimmusay ni Jehoas ket ni Jeroboam ti nagtugaw iti tronona. Naitabon ni Joas idiay Samaria a nakaitaneman dagiti ari ti Israel. ¹⁴ Ita, nagsakit ni Eliseo iti nakaro, sakit nga idi nagangay ket isu iti nakaigappuan ti pannakatayna, isu a simmalog ni Joas nga ari ti Israel ket sinangitanna. Kinunana, “Amak, o amak, ipanawdakan dagiti karwahe ti Israel ken dagiti nakakabalio a lallaki!” ¹⁵ Kinuna ni Eliseo kenkuana, “Mangala ka iti bai ken kadagiti pana,” isu a nangala ni Joas iti bai ken kadagiti pana. ¹⁶ Kinuna ni Eliseo iti ari ti Israel, “Ikabil mo ti imam iti bai,” ket inkabilna ti imana ditoy. Ket impatay ni Eliseo dagiti imana kadagiti ima ti ari. ¹⁷ Kinuna ni Eliseo, “Lukatam ti tawa nga agturong iti daya,” linukatanna ngarud daytoy. Ket Kinuna ni Eliseo, “Ibiat mo ti pana!”, ket imbiatna ti pana. kinuna ni Eliseo, “Daytoy ti pana a mangipakita iti panagballigi ni Yahweh iti Aram, pana iti panagballigi maibusor kadagiti Arameo, ta rautenyonto dagiti Arameo idiay Afek inggana nga ibusenyo ida.” ¹⁸ Kalpasanna kinuna ni Eliseo, “Alaem dagiti pana,” innala ngarud dagitoy ni Joas. Kinunana iti ari ti Israel, “Panaem ti daga,” ket pinanana ti daga iti namitlo a daras, sa nagsardeng. ¹⁹ Ngem nakaunget ti tao ti Dios kenkuana ket kinunana, “Naminlima wenno namin-innemmo koma a pinana ti daga. Ket rautenyonto koma ti Aram aginggana a maparmekyo daytoy, ngem ita, rautenyonto laengen ti Aram iti mamitlo a daras.”

²⁰ Kalpasanna natay ni Eliseo ket intabonda. Ita, adda bunggoy dagiti Moabita a nangtagikua iti daga iti panangrugi ti tawen. ²¹ Idi madama nga itabtabonda ti maysa a tao, adda nakitada a bunggoy dagiti Moabita, ngarud impurwakda ti bangkay iti tanem ni Eliseo. Apaman a naisagid ti bangkay ti maysa a tao iti tultulang ni Eliseo, nagbiag ti bangkay daytoy a tao ket timmakder. ²² Pinarigat ni Hazael nga ari ti Aram ti Israel iti amin nga aldaw ni Joacaz. ²³ Ngem naparabur ni Yahweh iti Israel, ken naasi isuna kadakuada ken maseknan para kadakuada gapu iti tulagna kada Abraham, Isaac ken Jacob. Isu a saan ida a dinadael ni Yahweh ken saanna ida a pinapanaw iti imatangna. ²⁴ Natay ni Hazael nga ari iti Aram, ket ni Ben-Hadad a putotna ti simmukat nga Ari. ²⁵ Sinubli manen ni Jehoas a putot ni Joacaz dagiti siudad manipud kenni Ben-Hadad a lalaki a putot ni Hazael a naala kenni Joacaz nga amana babaen iti gubat. Rinaut isuna ni Jehoas iti mamitlo a daras, ket nasublina dagidiay a siudad ti Israel.

14

¹ Iti maikadua a tawen ni Jehoas a lalaki a putot ni Joacaz nga ari iti Israel, nangrugi a nagturay ni Joas nga anak ni Amazias nga ari iti Juda. ² Duapulo ket lima ti tawenna idi nangrugi a nagturay; nagturay isuna iti duapulo ket siyam a tawen idiay Jerusalem. Jehoaddin ti nagan ti inana a taga-Jerusalem. ³ Inaramidna ti rumbeng iti imatang ni Yahweh, ngem saan a kas kenni David nga amana. Inaramidna ti amin

a banag nga inaramid ni Joas nga amana. ⁴ Ngem saan a naikkat dagiti disso a pagdaydayawan. Nangidaton ken nangpuor latta dagiti tattao iti insenso kadagiti disso a pagdaydayawan. ⁵ Napasamak nga apaman a napabileg ti panagturayna, pinatayna dagiti adipen a nangpapatay iti amana nga ari. ⁶ Ngem saanna a pinapatay dagiti annak dagiti mammapatay; ngem ketdi, inaramidna ti maiyannurot iti naisurat iti linteg, iti Libro ni Moises, a kas iti imbilin ni Yahweh, a kunana, “Saan a rumbeng a mapapatay dagiti amada gapu kadagiti annakda, kasta met a saan a rumbeng a mapapatay dagiti annak gapu kadagiti nagannakda. Ngem ketdi, mapapatay ti tunggal maysa a tao gapu iti bukodna a basol.” ⁷ Pinatayna ti sangapulo a ribu a soldado ti Edom idiaiy tanap ti Asin; tinagikuana met ti Sela iti gubat ket inawaganna daytoy iti Jokteel, nga isu iti awagna agpapan ita. ⁸ Kalpasanna, nangibaon ni Amazias kadagiti mensahero kenni Jehoas nga anak ni Joacaz nga anak ni Jehu nga ari ti Israel, a kinunana, “Umayka, agsangota iti gubat.” ⁹ Ngem nangibaon ni Jehoas nga ari ti Israel kadagiti mensahero nga agsubli kenni Amazias nga ari ti Juda, a kunada, “Nangipatulod ti mensahe ti maysa a siit-siitan a mula nga adda iti Lebanon iti maysa a sedro idiaiy Lebanon, a kunana, ‘Ipaasawam ti putotmo a babai iti putotko a lalaki,’ ngem adda limmabas nga atap nga ayup iti Lebanon ket binaddekanna ti siit-siitan a mula. ¹⁰ Pudno a ginubatmo ti Edom ken nagpannakel ti pusom. Ipannakkkelmo ti balligim, ngem agtalinaedka dita balaymo, ta

apay pay laeng nga isagmakmo ti bagim nga isu ti pakatnagam, sika ken ti Juda?” ¹¹ Ngem saan a dumngeg ni Amazias. Isu a rimmaut ni Jehoas nga ari ti Israel; nagsangoda kenni Amazias nga ari ti Juda idiaiy Betsemes, a sakup ti Juda. ¹² Naparmek ti Israel ti Juda ket naglibas a nagawid ti tunggal maysa. ¹³ Tiniliw ni Jehoas nga ari ti Israel ni Amazias nga ari iti Juda a putot ni Jehoas nga anak ni Ahazias idiaiy Betsemes. Immay isuna idiaiy Jerusalem ket renebbana ti pader ti Jerusalem manipud iti Ruangan ti Efraim agingga iti Ruangan ti Suli, uppat a gasut a cubits ti baetna. ¹⁴ Innalana amin dagiti balitok ken pirak, amin dagiti alikamen a nasarakanda iti balay ni Yahweh, ken dagiti napapateg a banbanag iti palasio ti ari, karaman met dagiti balud, ket nagsubli isuna idiaiy Samaria. ¹⁵ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Jehoas, amin nga inaramidna, ti kinamaingelna, ken no kasano a nakiranget isuna kenni Amazias nga ari ti Juda, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari iti Israel? ¹⁶ Kalpasanna, pimmusay ni Jehoas ket naitanem idiaiy Samaria iti nakaitaneman dagiti ari ti Israel, ket ni Jeroboam a putotna ti simmukat kenkuana nga ari. ¹⁷ Nagbiag pay ni Amazias nga anak ni Jehoas nga ari ti Juda iti sangapulo ket lima a tawen kalpasan ti ipapatay ni Jehoas a putot ni Joacaz nga ari ti Israel. ¹⁸ No maipanggep kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Amazias, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari

ti Juda? ¹⁹ Nagpanggepda iti dakes a maibusor kenni Amazias idiaiy Jerusalem, ket timmaray isuna idiaiy Lakis. Timmaray isuna idiaiy Lakis ngem nangibaonda kadagiti lallaki a mangsurot kenkuana idiaiy Lakis ket pinatayda isuna sadiay. ²⁰ Insublida isuna babaen iti panagisakayda kenkuana kadagiti kabalio, ket intabonda isuna iti nakaitaneman dagiti kapuonanna iti siudad ni David. ²¹ Innala dagiti amin a tattao ti Juda ni Uzzias nga agtawen iti sangapulo ket innem ket pinagbalinda nga ari kas kasukat ti amana a ni Amazias. ²² Ni Uzzias ti nangibangon manen iti Elat ket insublina daytoy iti Juda, kalpasan a pimmasay ni Amazias ²³ Iti maikasangapulo ket lima a tawen ni Amazias a putot ni Joas, nga ari ti Juda, nangrugi a nagturay ni Jeroboam a putot ni Jehoas nga ari idiaiy Samaria; nagturay isuna iti uppat a pulo ket maysa a tawen. ²⁴ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. Saanna nga inadaywan dagiti basol ni Jeroboam a putot ni Nebat, a nangisungsung kadagiti Israel nga agbasol. ²⁵ Insublina ti ketegan ti Israel manipud iti Lebo Hamat agingga iti baybay ti Araba, kas panangtungpalna kadagiti bilbilin ni Yahweh a Dios ti Israel, nga insao ni Yahweh babaen iti adipenna a ni Jonas a putot ni Amittai, a profeta a taga-Gat Hefer. ²⁶ Ta nakita ni Yahweh ti panagsagsagaba ti Israel, a napalalo ti rigat ti tunggal maysa kadakuada, tagabu wenno siw-awaya, ken nakitana nga awan iti mangtulong iti Israel. ²⁷ Imbaga ngarud ni Yahweh a saanna a pukawen ti nagan ti Israel iti sirok ti langit; ngem

ketdi, inispalna ida babaen kenni Jeroboam a putot ni Jehoas. ²⁸ No maipanggep kadagiti dadduma pay a banbanag maipapan kenni Jeroboam, amin nga inaramidna, ti kinabilegna, no kasano a nakiranget isuna ken sinublina para iti Israel ti Damasco ken Hamat, a sigud a kukua ti Juda, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel? ²⁹ Pimmusay ni Jeroboam ket naitabon iti pakaitantaneman dagiti ari ti Israel, ket ni Zacarias a putotna ti simmukat kenkuana nga ari.

15

¹ Iti maikaduapulo ket pito a tawen ni Jeroboam nga ari ti Israel, nangrugi ti panagturay ni Uzzias a putot lalaki ni Amazias nga ari iti Juda. ² Sangapulo ket innem ti tawen ni Uzzias idi rinugianna ti nagturay. Nagturay isuna iti limapulo ket dua a tawen idia Jerusalem. Jecolias ti nagan iti inana a taga-Jerusalem. ³ Inaramidna no ania ti nalinteg iti imatang ni Yahweh, iti panangsurotna kadagiti inaramid ti amana, ken panangaramidna ti kas kadagiti inaramid ni Amazias. ⁴ Nupay kasta, saan a naikkat dagiti disso a pagdaydayawan. Nagdaton ken nangipuor pay iti insenso dagiti tattao kadagiti disso a pagdaydayawan. ⁵ Pinagsagaba ni Yahweh ti ari, isu a nagketong isuna agingga iti aldaw ti ipapatayna ken nagtalinaed isuna iti sabali a balay. Ni Jotam a putot ti ari ti mangimatmaton iti palasio ken inturayanna dagiti tattao iti daga. ⁶ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Uzzias,

ti amin nga inaramidna, saanda kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ⁷ Pimmusay ngarud ni Uzziyas; intanemda isuna iti nakaitaneman dagiti kapuonanna idiaiy siudad ni David. Ni Jotham a putotna ti simmukat kenkuana nga ari. ⁸ Iti maika-tallopulo ket tallo a tawen ni Uzziyas kas ari iti Juda, nagturay ni Zacarias nga anak ni Jeroboam iti Israel idiaiy Samaria iti innem a bulan. ⁹ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh, a kas iti inaramid dagiti ammana. Saan isuna nga imadayo kadagiti basol ni Jeroboam a putot ni Nebat, a nangisungsong iti Israel nga agbasol. ¹⁰ Nagpanggep ni Sallum nga anak ni Jabes iti dakes maibusor kenni Zacarias, dinarupna iti sangoanan dagiti tattao ket pinatayna. Kalpasanna, nagbalin isuna nga ari a kas kasukatna. ¹¹ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Zacarias, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel. ¹² Daytoy ti sao ni Yahweh nga imbagana kenni Jehu, kinunana, “Agtugaw iti trono ti Israel dagiti kaputotam agingga iti maika-uppat a henerasion.” Ket kasta ngarud ti napasamak. ¹³ Nangrugi a nagturay ni Sallum a putot ni Jabes iti maika-tallopulo ket siam a tawen ni Uzziyas kas ari iti Juda, ken nagturay laeng isuna iti maysa a bulan idiaiy Samaria. ¹⁴ Simang-at ni Menahem a putot ni Gadi idiaiy Samaria manipud idiaiy Tirza. Rinautna ni Sallum a putot ni Jabes idiaiy Samaria. Pinatayna isuna ket simmukat isuna nga ari. ¹⁵ No maipanggep met kadagiti dadduma pay a banbanag maipapan kenni Sallum

ken ti kinadakes a pinanggepna, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel. ¹⁶ Ket ginubat ni Menahem ti Tiphshah ken dagiti amin nga adda sadiay, ken dagiti ketegan iti aglawlaw ti Tirza, gapu ta saanda nga inlukat ti siudad para kenkuana. Ginubatna ngarud daytoy ken binutiakanna dagiti amin a masikog a babbai iti dayta a bario. ¹⁷ Iti maikatallopulo ket siam a tawen ni Uzziash kas ari ti Juda, nangrugi a nagturay ni Menahem a putot ni Gadi iti Israel, nagturay isuna iti sangapulo a tawen idiy Samaria. ¹⁸ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. Iti unos ti panagbiagna, saan isuna nga immadayo kadagiti basbasol ni Jeroboam a putot ni Nebat, a nangisungsong iti Israel nga agbasol. ¹⁹ Kalpasanna, immay rimmaut ni Pul nga ari ti Asiria iti daga, ket inikkan ni Menahem ni Pul iti sangaribu a talento ti pirak tapno tulungan isuna ni Pul a mangpapigsa iti pagarian ti Israel iti imana. ²⁰ Siningir ni Menahem daytoy a kuarta manipud iti Israel babaen iti panangsingirna iti limapulo a siklo ti pirak iti tunggal maysa a lallaki a baknang nga itedna iti ari ti Asiria. Nagsubli ngarud ti ari ti Asiria ken saan a nagnaed iti dayta a daga. ²¹ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanang maipapan kenni Menahem, ken amin nga inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel? ²² Pimmusay ni Menahem, ket ni Pekaias a lalaki a putotna ti simmukat kenkuana nga ari. ²³ Iti maikalimapulo a tawen ni Uzziash nga ari ti Juda, nangrugi nga agturay ni Pekaias

a putot ni Menahem iti Israel idiyay Samaria; nagturay isuna iti dua a tawen. ²⁴ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. Saanna nga inadaywan dagiti basbasol ni Jeroboam a putot ni Nebat, a nangisungsong iti Israel nga agbasol ²⁵ Ni Peka a putot ni Remalias, maysa a kapitan nga agserserbi kenni Pekaias ket nangpanggep iti dakes maibusor kenkuana ket pinatayna Pekaias idiyay Samaria, iti akin-uneg a sarikedked iti palasio ti ari, kaduana ni Argob ken ni Arieih. Kaduana pay dagiti limapulo a lallaki kadagiti taga-Galaad. Pinatayna ni Pekaias ket simmukat isuna nga ari. ²⁶ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Pekaias, amin nga inaramidna, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel. ²⁷ Iti maikalimapulo ket dua a tawen ni Uzias kas ari ti Juda, nangrugi a nagturay ni Peka a putot ni Remalias iti Israel idiyay Samaria; nagturay isuna iti duapulo a tawen. ²⁸ Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. Saanna nga inadaywan dagiti basbasol ni Jeroboam a putot ni Nebat, a nangisungsong iti Israel nga agbasol. ²⁹ Kadagiti al-aldaw ni Peka nga ari ti Israel, dimteng ni Tiglat Pileser nga ari ti Asiria ket sinakupna ti Aion, Abel Bet Maaka, Janoa, Kedes, Hasor, ti Galaad, Galilea ken amin a daga ti Neftali. Impanna dagiti tattao idiyay Asiria. ³⁰ Isu nga insikat ni Hosea a putot ni Ela ni Peka a putot ni Remalias. Dinarup ket pinatayna isuna. Ket simmukat isuna nga ari iti maikaduapulo a tawen a panagturay ni Jotham a putot ni

Uzzias. ³¹ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Peka, ti amin nga inaramidna, naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Israel. ³² Iti maikadua a tawen ni Peka a putot ni Remalias kas ari ti Israel, nangrugi a nagturay ni Jotam a putot ni Uzias kas ari ti Juda. ³³ Duapulo ket lima ti tawenna idi nangrugi a nagturay; nagturay isuna iti sangapulo ket innem a tawen idiaay Jerusalem. Jerusa ti nagan ti inana; a babae a putot ni Zadok. ³⁴ Inaramid ni Jotam ti nalinteg iti imatang ni Yahweh. Sinurotna dagiti amin a pagulidanan nga inaramid ni Uzias nga amana. ³⁵ Nupay kasta, saan a nadadael dagiti disso a pagdaydayawan. Nangidaton ken nangpuor latta iti insenso dagiti tattao kadagiti disso a pagdaydayawan. Ni Jotam ti nangipatakder iti akin ngato a ruangan ti balay ni Yahweh. ³⁶ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Jotam, ken amin a naaramidanna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ³⁷ Kadagita nga al-aldaw, imbaon ni Yahweh ni Resin nga ari ti Aram ken ni Peka nga anak ni Remalias a maibusor iti Juda. ³⁸ Pimmusay ni Jotam ket naitanem iti nakaitaneman dagiti kapuonanna idiaay siudad ni David, a kapuonanna. Kalpasanna, ni Ahaz a putotna ti simmukat kenkuana nga ari.

16

¹ Iti maikasangapulo ket pito a tawen ni Peka a lalaki a putot ni Remalias, nangrugi a nagturay ni Ahaz a putot ni Jotam nga ari ti Juda. ² Duapulo

ti tawen ni Ahaz idi nangrugi isuna a nagturay, ken nagturay isuna iti sangapulo ket innem a tawen idiaiy Jerusalem. Saanna nga inaramid ti rumbeng iti imatang ni Yahweh a Diosna, saan a kas iti inaramid ni David a kapuonanna. ³ Ngem ketdi, nagbiag isuna iti wagas dagiti ari ti Israel; kinapudnona, impuorna ti anakna a kas daton a mapuoran a tinuladna dagiti nakarimrimon nga aramid dagiti pagilian, a pinagtalaw ni Yahweh iti imatang dagiti tattao ti Israel. ⁴ Nangidaton isuna kadagiti daton ken nangipuor iti insenso kadagiti nangangato a disso, kadagiti rabaw ti turturod ken iti sirok ti tunggal narukbos a kayo. ⁵ Kalpasanna, ni Resin nga ari ti Aram ken ni Peka a lalaki a putot ni Remalias, ari ti Israel ket simang-atda iti Jerusalem tapno rumaut. Linakubda ni Ahaz ngem saanda a maparmek isuna. ⁶ Iti dayta met laeng a tiempo, sinubli ni Resin nga ari ti Aram ti Elat para iti Aram ken pinapanawna idiaiy Elat dagiti lallaki ti Juda. Kalpasanna, immay dagiti Arameo idiaiy Elat nga isu ti pagnanaedanda agingga ita. ⁷ Nangibaon ngarud ni Ahaz iti mensahero kenni Tiglat Pileser nga ari ti Asiria, a kunana, “Siak ti adipenmo ken anakmo. Sumang-atka ditoy ket ispalennak manipud iti ima iti ari ti Aram ken manipud iti ima ti ari ti Israel a nangraut kaniak.” ⁸ Innala ngarud ni Ahaz ti pirak ken balitok a nasarakan iti balay ni Yahweh ken dagiti gameng iti palasio ti ari ket impatulodna a kas sagut iti ari ti Asiria. ⁹ Ket impangag isuna ti ari ti Asiria, ket napan rinaut ti ari ti Asiria ti Damasco, pinarmekna daytoy ken impanawna

dagiti tattao sadiay a kas baludda idiaiy Kir. Pinatayna pay ni Resin nga ari ti Aram. ¹⁰ Napan ni ari Ahaz idiaiy Damasco tapno sabatenna ni Tiglat Pileser nga ari ti Asiria. Idiaiy Damasco, adda nakitana a maysa nga altar. Nangipatulod isuna kenni Urias a padi iti ladawan ti altar, ti pagtuladan iti altar ken ti disenio para iti amin a kasapulan iti maaramid nga altar. ¹¹ Nagaramid ngarud ni Urias a padi iti altar a kapadpada laeng ti plano nga impatulod ni Ari Ahaz manipud Damasco. Inleppasna daytoy sakbay a simangpet ni Ari Ahaz manipud Damasco. ¹² Idi nagsubli ti ari manipud Damasco, nakitana ti altar; immasideg ti ari iti altar ket nangidaton isuna iti daytoy. ¹³ Nagidaton isuna iti daton a mapuoran ken daton a bukel, imbukbokna ti daton a mainom, ken inwarsina iti altar ti dara ti indatonna a daton a pakikadua. ¹⁴ Ti bronse nga altar nga adda iti sangoanan ni Yahweh—innalana manipud iti sangoanan ti templo, iti nagbaetan ti altarna ken ti templo ni Yahweh, ket impanna iti akin amianan a paset ti altarna ¹⁵ Kalpasanna binilin ni Ari Ahaz ni Urias a padi, kunana, “Iti dakkal nga altar, puoram ti mapuoran a daton iti bigat ken ti daton a bukel a maidatag iti rabii, ken ti mapuoran a daton ti ari ken ti bukel a datonna, ken ti mapuoran a daton dagiti amin a tattao iti daga, ken iti datonda a bukubukel ken ti datonda a mainom. Iwarsim iti daytoy ti amin a dara ti mapuoran a daton ken ti amin a dara ti daton. Ngem ti bronse nga altar ket aramatek no agdawatak iti tulong ti Dios.” ¹⁶ Inaramid ni Urias ti kas

imbilin ni Ari Ahaz. ¹⁷ Ket inikkat ni Ari Ahaz dagiti naididing ken dagiti planggana kadagiti maiyakar-akar a pangiparabawan; inikkatna pay ti bronse a baybay manipud iti bronse a sinanbaka nga adda iti babaen daytoy ket inkabilna iti bato a pagsaadana. ¹⁸ Inikkatna ti adda atepna a pagnaana para iti Aldaw a Panaginnana nga inyaramidda iti templo, ken ti pagsarkan ti ari nga adda iti ruar ti templo ni Yahweh, gapu iti ari ti Asiria. ¹⁹ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Ahaz ken ti inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ²⁰ Pimmusay ni Ahaz ket intanemda iti ayan dagiti kapuonanna iti siudad ni David. Ni Hezekias a lalaki a putotna ti simmukat kenkuana nga ari.

17

¹ Iti maika-sangapulo ket dua a tawen a panagturay ni Ahaz nga ari ti Juda, nangrugi met ti panagturay ni Oseas nga anak ni Ela. Nagturay isuna idia Samaria iti entero nga Israel iti siam a tawen. ² Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh, ngem saan a kas kadagiti inaramid dagiti ar-ari ti Israel nga immun-una kenkuana. ³ Rinaut isuna ni Salmaneser nga ari ti Asiria, ket nagbalin ni Oseas nga adipenna ken nagbayad kenkuana ti buis. ⁴ Kalpasanna, naammoan ti ari ti Asiria nga agpangpanggep ni Oseas ti dakes a maibusor kenkuana, ta nangibaon ni Oseas kadagiti mensahero kenni So nga ari ti Egipto; kasta met a, saanen isuna a nagbayad

iti buis iti ari ti Asiria, a kas iti inar-aramidna iti tinawen. Isu a tiniliw isuna ti ari ti Asiria ket imbaludna iti pagbaludan. ⁵ Rinaut ti ari ti Asiria ti entero a daga, ken rinautda ti Samaria ket linawlawda daytoy iti tallo a tawen. ⁶ Iti maika-siam a tawen a panagturay ni Oseas, inagaw ti ari ti Asiria ti Samaria ket impanawda ti Israel nga impan idiyay Asiria. Pinagnaedda ida idiyay Hala, iti Karayan Habor ti Gozan, ken kadagiti siudad ti Media. ⁷ Napasamak daytoy a pannakatiliw gapu ta nagbasol dagiti tattao ti Israel kenni Yahweh a Diosda, a nangirruar kadakuada manipud iti daga ti Egipto, manipud iti bileg ti Faraon nga ari ti Egipto. Nagdaydayaw dagiti tattao kadagiti dadduma a dios ⁸ ken nagnagnada kadagiti sursuro dagiti nasion a pinapanaw idi ni Yahweh sakbay kadagiti tattao ti Israel, ken kadagiti sursuro dagiti ar-ari ti Israel nga inaramidda. ⁹ Sililimed nga inaramid dagiti tattao ti Israel dagiti saan a rumbeng a banbanag a maibusor kenni Yahweh a Diosda. Nagipatakderda kadagiti disso a pagdaydayawan kadagiti amin a siudad, manipud kadagiti tore dagiti agbanbantay agingga iti natalged a siudad. ¹⁰ Nangipatakderda pay kadagiti nasagradoan nga adigi a bato ken kadagiti imahen ni Asera iti tunggal nangato a turod ken iti sirok iti tunggal narukbos a kayo. ¹¹ Sadiay, nagpuorda kadagiti insenso kadagiti amin a disso a pagdaydayawan, a kas iti inar-aramid dagiti nasion, dagidiay pinapanaw ni Yahweh sakbay kadakuada. Nagaramid dagiti Israelita kadagiti dinadangkis a banbanag a nangpapungtot kenni Yahweh;

¹² nagrukbabda kadagiti didiosen, maipapan ti kinuna ni Yahweh kadakuada, “Saanyo nga aramiden daytoy a banag.” ¹³ No pay kasta, impaduyakyak ni Yahweh iti Israel ken iti Juda babaen iti tunggal propeta ken tunggal agwanwanawan a kinunana, “Tallikudanyo dagiti dakes a wagasyo ket tungpalenyoy dagiti bilbilinko ken alagadek, ket agannadkayo iti panangtungpalyo kadagiti amin a linteg nga imbilinko kadagiti ammayo, nga impatulodko kadakayo babaen kadagiti adipenko a propeta.” ¹⁴ Ngem saanda a dimngeg; ngem ketdi, nasukirda unay a kas kadagiti ammada a saan a nagtalek kenni Yahweh a Diosda. ¹⁵ Linaksidda dagiti alagadenna ken ti tulag nga inaramidna kadagiti kapuonanda, ken ti pammaneknekna iti tulagna nga intedna kadakuada. Tinuladda dagiti awan kaes-eskanna a sursuro ket nagbalinda nga awan kaes-ekanna. Sinurotda dagiti pagano a nasion nga adda iti aglawlawda, dagidiay imbilin ni Yahweh kadakuada a saanda a tululaden. ¹⁶ Saanda nga ingkaskaso dagiti amin a bilbilin ni Yahweh a Diosda. Nangsukogda kadagiti landok nga imahen ti dua a baka a pagrukbabanda. Nangaramidda ti imahen ni Asera, ken nagrukbabda kadagiti amin a bituen dagiti langlangit ken ni Baal. ¹⁷ Inddatonda dagiti annakda a lallaki ken babbai a kas daton a mapuoran, nagpadtoda ken nag-orasionda, inlakoda dagiti bagbagida tapno agaramidda iti dakes iti imatang ni Yahweh, ket pinagpungtotda isuna. ¹⁸ Ngarud, nakapungtot iti kasta unay ni Yahweh iti Israel ket inikkatna ida iti imatangna.

Awan ti uray maysa a nabati ngem ti tribu laeng iti Juda. ¹⁹ Uray pay ti Juda ket saanda a tinungpal dagiti bilbilin ni Yahweh a Diosda, ngem ketdi, sinursurotda dagiti ar-aramiden dagiti pagano a sursuro a sursuroten idi ti Israel. ²⁰ Isu a linaksid ni Yahweh dagiti amin a kaputotan ti Israel; pinagrigatna ida ket impaimana ida kadagiti nangagaw kadagiti sanikuada, agingga a pinukawna ida iti imatangna. ²¹ Inikkatna ti Israel manipud iti panagturay a puli ni David, ket pinagbalinda nga ari ni Jeroboam nga anak ni Nebat. Ni Jeroboam ti nangiyadayo ti Israel manipud iti panangsurotda kenni Yahweh ken nangisungsong kadakuada nga agaramid iti nadagsen a basol. ²² Sinurot dagiti tattao ti Israel dagiti amin a basol ni Jeroboam ket saanda a simmina manipud kadagitoy, ²³ isu nga inikkat ida ni Yahweh ti Israel manipud iti imatangna, kas kinunana nga aramidenna babaen kadagiti amin nga adipenna a propeta. Isu a napapanaw ti Israel manipud iti bukodda a daga ket naipanda idiyay Asiria, ket agingga iti agdama nga aldaw, addada pay laeng sadiay. ²⁴ Nangipan ti ari ti Asiria kadagiti tattao manipud ti Babilonia, Cut, Avva, Hamat ken Sefarvaim ket pinagnaedna ida kadagiti siudad ti Samaria a kasukat dagiti tattao ti Israel. Tinagikuada ti Samaria ket nagnaedda kadagiti siudad daytoy. ²⁵ Napasamak daytoy iti rugi ti panagnaedda sadiay a saanda a dinayaw ni Yahweh. Isu a nangibaon ni Yahweh kadagiti leon a nangpapatay iti sumagmamano kadakuada. ²⁶ Isu a nakisaritada iti ari ti Asiria ket kinunada, “Saan nga ammo dagiti nasion

nga impanawmo kalpasanna inkabilmo kadagiti siudad ti Samaria, dagiti sursuro a masapul ti dios iti daytoy a daga. Isu a nangibaon kadagiti leon kadakuada, ket kitaem, pappapatayen dagiti leon dagiti tattao sadiay gapu ta saanda nga ammo dagiti sursuro a masapul ti dios iti daytoy a daga.” ²⁷ Imbilin ti ari ti Asiria ket kinunana, “Mangalakayo iti maysa kadagiti papadi nga innalayo sadiay, ket ibaonyo ket pagnaedenyo isuna sadiay, ket ipaisuroyo kenkuana kadakuada dagiti sursuro a masapul ti dios iti daytoy a daga.” ²⁸ Isu a napan ti maysa kadagiti papadi a naitalaw manipud idiay Samaria ket nagnaed idiay Betel; insurona kadakuada no kasano ti rumbeng a panagdayawda kenni Yahweh. ²⁹ Nagaramid ti tunggal bunggoy ti tribu kadagiti diosda, ket inkabilda ida kadagiti disso a pagdaydayawan nga inaramid dagiti Samaritano - iti tunggal bunggoy ti tribu kadagiti siudad a nagnaedanda. ³⁰ Inaramid dagiti tattao ti Babilonia ti Succot Benot; inaramid dagiti tattao ti Cut ti Nergal, inaramid dagiti tattao ti Hamat ti Asima; ³¹ inaramid dagiti Awita ti Nibhaz ken Tartak; ken pinuoran dagiti Sefarvita dagiti annakda kas datonda kada Adramelek ken Anamelek, dagiti dios dagiti Sefravita. ³² Dinayawda met ni Yahweh, ket nangdutokda manipud kadakuada kadagiti papadi kadagiti nangato a disso, a nagidaton para kadakuada kadagiti disso a pagdaydayawan kadagiti templo. ³³ Dinayawda ni Yahweh ken nagrukbabda pay kadagiti diosda, kadagiti kaugalian dagiti nasion manipud kadagiti nakaipanawanda. ³⁴ Agingga kadagitoy nga

al-aldaw, itultuloyda pay laeng dagiti kadaanan a kaugalianda. Saanda a daydayawen ni Yahweh, wenno tungtungpalen dagiti pagalagadan, paglintegan, ti linteg, wenno dagiti bilbilin ni Yahweh nga intedna kadagiti tattao ni Jacob - a pinanagananna ti Israel- ³⁵ a nakitulagan ni Yahweh ket binilinna ida, “Saankayo nga agbuteng kadagiti didiosen, wenno agkurno kadakuada, agrukbab kadakuada, wenno agidaton kadakuada. ³⁶ Ngem ni Yahweh a nangipanaw kadakayo manipud iti daga ti Egipto nga addaan iti naindaklan a pannakabalin ken bileg, ket isuna ti masapul a dayawenyo; isuna laeng iti pagkurnoanyo, ken isuna ti pagidatonanyo. ³⁷ Tungpalenyo iti agnanayon dagiti pagalagadan ken dagiti paglintegan, dagiti linteg ken bilbilin nga insuratna para kadakayo. Isu a saan a rumbeng nga agbutengkayo kadagiti sabali a dios, ³⁸ ken saanyo a liplipatan ti katulagak kadakayo; wenno dayawen dagiti sabali a dios. ³⁹ Ngem ni Yahweh a Diosyo ti dayawenyo. Ispalennakayto manipud iti bileg dagiti kabusoryo.” ⁴⁰ Saanda a dimngeg, gapu ta intultuloyda ti agaramid kadagiti inaramidda iti naglabas. ⁴¹ Isu a nagbuteng dagitoy a nasion kenni Yahweh ken nagrukabba met kadagiti kinitikitanda nga imahen, ken kasta met laeng ti inaramid dagiti annakda - a kas met ti inaramid dagiti annak dagiti annakda. Itultuloyda nga ar-aramiden dagiti inaramid dagiti kapuonanda agingga iti daytoy nga aldaw.

18

¹ Ita, iti maikatlo a tawen a panagturay ni Os-eas nga ari ti Israel nga anak ni Ela, nangrugi nga agturay ni Hezekias nga anak ni Ahaz a kas ari iti Juda. ² Agtawen idi isuna iti duapulo ket lima idi nangrugi nga agturay; nagturay isuna iti duapulo ket siam a tawen idiaiy Jerusalem. Ti nagan ti inana ket Abiha nga anak a babai ni Zacarias. ³ Inaramidna ti umno iti imatang ni Yahweh, sinurotna ti pagwadan kadagiti amin nga inaramid ti kapuonanna a ni David. ⁴ Inikkatna dagiti disso a pagdaydayawan, dinadaelna dagiti nasagradoan a bato nga adigi, ken pinutedna dagiti imahen ni Asera. Binurakna ti bronse a sinan-uleg nga inaramid ni Moises, gapu ta kadagidiay nga al-aldaw, nagpupuor iti insenso dagiti tattao ti Israel iti daytoy; naawagan daytoy iti “Nehustan.” ⁵ Nagtalek ni Hezekias kenni Yahweh a Dios ti Israel, ket awanen ti simmaruno a kas kenkuana kadagiti amin nga arari ti Juda, wenno kadagiti ar-ari nga immununa kenkuana. ⁶ Ta nagkapet isuna kenni Yahweh. Saan isuna a simmardeng a sumursurot kenkuana ket tinungpalna dagiti bilbilinna, nga imbilin ni Yahweh kenni Moises. ⁷ Isu nga adda ni Yahweh kenni Hezekias, ket sadinoman ti papananna, agballigi isuna. Binusorna ti ari ti Asiria ken saan a nagserbi kenkuana. ⁸ Ginubatna dagiti Filisteo idiaiy Gaza ken dagiti nagbebeddangan iti aglawlaw, manipud iti tore dagiti agbanbantay agingga iti dakkal a nasarikedkedan a siudad. ⁹ Iti maikapit a tawen a panagturay ni Ari Hezekias, a maikapito

met a tawen a panagturay nga ari iti Israel ni Oseas nga anak ni Ela, rinaut ni Salmaneser nga ari ti Asiria ti Samaria ket linnakubda daytoy. ¹⁰ Kalpasan iti tallo a tawen, nasakupda daytoy, iti maikanem a tawen a panagturay ni Hezekias, a maika-siam met a tawen a panagturay ni Oseas nga ari ti Israel; iti kastoy a wagas, nasakup ti Samaria. ¹¹ Isu nga impan ti ari ti Asiria ti Israel idiay Asiria ket impanna ida idiay Hala, iti Karayan Habor ti Gosan, ken kadagiti ciudad ti Media. ¹² Inaramidna daytoy gapu ta saanda a tinungpal ti timek ni Yahweh a Diosda, ngem sinalungasingda ti katulaganna, dagiti amin nga imbilin ni Moises nga adipen ni Yahweh. Saanda a dinengngeg daytoy wenno inaramid daytoy. ¹³ Iti maikasangapulo ket uppap a tawen a panagturay ni Ari Hezekias, ginubat ni Senakerib nga ari ti Asiria dagiti amin a nasarikedkedan a ciudad ti Juda ket tiniliwda ida. ¹⁴ Isu a nangipatulod ti sao ni Hezekias nga ari ti Juda iti ari ti Asiria, nga adda sadiay Lakis, a kinunana, “Pinabainanka. Panawannak. Aniaman nga ipabaklaymo kaniak, baklayek.” Kinalikaguman ti ari ti Asiria nga agbayad ni Hezekias nga ari ti Juda iti tallo gasut a talento ti pirak ken tallopulo a talento ti balituk. ¹⁵ Isu nga inted amin ni Hezekias dagiti pirak a nabirukanna iti balay ni Yahweh ken kadagiti pagiduldulinan ti kinabaknang iti palasio ti ari. ¹⁶ Linikkab ni Hezekias dagiti balitok kadagiti ruangan ti templo ni Yahweh ken manipud kadagiti inkalupkopna kadagiti adigi; intedna dagiti balitok iti ari ti Asiria. ¹⁷ Ngem pinagtignay ti ari ti Asiria ti

adu nga armadana, imbaonna da Tartan, Rab-saris ken ti panguloen a komandante manipud idiaiy Lakis a mapan kenni Ari Hezekias idiaiy Jerusalem. Nagdaliasatda kadagiti dalan ket nakadanunda iti ruar ti Jerusalem. Immasidegda iti pagayusan ti akinngato a pagurnongan ti danum, iti kalsada nga abay ti paglalabaan, ket nagtakderda iti abay daytoy. ¹⁸ Idi inayabanda ni Ari Hezekias, rimmuar da Eliakim nga anak ni Hilkiyas a mangimatmaton iti palasio, ni Sebna nga eskriba, ken Joa nga anak ni Asaf nga agay-aywan kadagiti napapateg a papeles, tapno sabtenda ida. ¹⁹ Kinuna ti panguloen a komandante kadakuada nga ibagada amin kenni Hezekias ti kinuna ti naindaklan nga ari, ti ari ti Asiria, "Ania aya ti pagpanpannakkelyo?" ²⁰ Agsasaokayo laeng kadagiti awan kaeseskanna a sasao, ibagbagayo nga adda dagiti sabali a nasion a tumulong kadakayo ken pigsayo iti gubat. Ita, siasino ti pagtaltalkanyo? Siasino ti nangpatured kadakayo a bumusor kaniak? ²¹ Kitaenyo, agtalekkayo iti tukkol a sarukod a runo ti Egipto, a no agsammaked ti maysa a tao a pagsarukod daytoy, maitudok iti imana. Dayta ti kaiyarigan ti Paraon nga ari ti Egipto iti siasinoman nga agtalek kenkuana. ²² Ngem no ibagayo kaniak, 'Agtaltalekkami kenni Yahweh a Diosmi,' saan kadi a kukuana dagiti inikkat ni Hezekias a disso a pagdaydayawan ken dagiti altar, ket naibaga iti Juda ken iti Jerusalem, 'Masapul nga agdayawkayo iti sangoanan daytoy nga altar iti Jerusalem?' ²³ Ita ngarud, kayatko ti mangidiaya ti nasayaat kadakayo manipud

iti apok nga ari ti Asiria. Ikkankayo iti dua ribu a kabalio, no makabirukkayo iti mangsakay kadagitoy. ²⁴ Ksanoyoy a sarangten ti uray maysa laeng a kapitan dagiti kakakapuyan nga adipen ti apok? Inkabilio ti panagtalekyo iti Egipto gapu kadagiti karwahe ken kadagiti kumakabalio! ²⁵ Dimmanonak kadi ditoy a lugar a manggubat ken mangdadael iti daytoy a lugar nga awan ni Yahweh? Kinuna ni Yahweh kaniak, 'Rautem daytoy a daga ket dadaelem.'" ²⁶ Ket kinuna da Eliakim nga anak ni Hilkiyas, Sebna ken Joa iti panguloen a komandante, "Pangaasim ta agsaoka kadagiti adipenmo iti pagsasao nga Arameo, ta maawatanmi daytoy. Saanka nga agsao kadakami iti pagsasao ti Juda kadagiti lapayag dagiti tattao nga adda kadagiti rabaw ti pader." ²⁷ Ngem kinuna ti panguloen a komandante kadakuada, "Imbaonak kadi ti apok iti apoyo ken kadakayo tapno ibagak dagitoy a sasao? Saan kadi nga imbaonak kadagiti tattao nga agtugtugaw kadagiti rabaw ti pader, a kadduayo a mangan kadagiti bukodyo a rugit ken uminum kadagiti bukodyo nga isbu?" ²⁸ Kalpasanna ket timmakder ken nagpukkaw iti napigsa ti panguloen a komandante iti pagsaso a Judio a kinunana, "Dumngegkayo iti sao ti naindaklan nga ari, ti ari ti Asiria. ²⁹ Kinuna ti ari, ³⁰ Saanyo nga ipalubos nga allilawennakayo ni Hezekias, ta saannakayo a kabaelan nga ispalen manipud iti bilegko. Saanyo nga ipalubos a pagtalkennakayo ni Hezekias kenni Yahweh, a kunana, "Awan dua-dua nga ispalennatayo ni Yahweh; saan a maipaima daytoy a siudad

iti ari ti Asiria." ³¹ Saankayo a dumngeg kenni Hezekias, ta daytoy ti kinuna ti ari ti Asiria: 'Makikapiakayo kaniak ket sumukokayo kaniak. Ket mangan iti tunggal maysa kadakayo manipud iti ubasna ken manipud iti kayona nga igos, ken uminom iti danum manipud iti bubonna. ³² Aramidenyo daytoy agingga nga umayak a mangipan kadakayo iti daga a kasla iti bukodyo a daga, daga nga addaan kadagiti trigo ken baro nga arak, daga nga addaan iti tinapay ken kaubasan, daga nga addaan kadagiti kayo ti olibo ken diro, tapno agbiagkayo a saan ketdi a matay.' Saankayo a dumngeg kenni Hezekias no allukoyennakayo a kunana, "Ispalennatayo ni Yahweh." ³³ Adda kadi kadagiti dios dagiti tattao ti nangispal kadakuada manipud iti bileg ti ari ti Asiria? ³⁴ Sadino ti ayan dagiti dios da Hamat ken Arpad? Sadino ti ayan dagiti dios da Sefravaim, Hena ken Ivva? Naispalda kadi ti Samaria manipud kadagiti imak? ³⁵ Kadagiti amin a dios dagiti daga, adda kadi ti aniaman a dios a nangispal iti dagana manipud iti bilegko? Kasano nga isalakan ni Yahweh ti Jerusalem manipud iti kinabilegko?" ³⁶ Ngem nagtalinaed a naulimek dagiti tattao ket saanda a simmungbat, ta isu ti imbilin ti ari, "Saankayo a sumungbat kenkuana." ³⁷ Kalpasanna, napan da Eliakim nga anak ni Hilkias, a mangimatmaton ti palasio; Sebna nga eskriba; ken ni Joa nga anak ni Asaf, ti paraidulin kadagiti napapateg a papeles kenni Hezekias, a naray-ab dagiti pagan-anayda ket im-padamagda kenkuana dagiti sinao ti panguloen a komandante.

19

¹ Napasamak daytoy nga idi nangngeg ni Ari Hezekias ti padamagda, rinay-abna ti pagan-anayna, nagkawes isuna iti nakersang a lupot, ket simrek iti balay ni Yahweh. ² Imbaonna a nakakawes iti nakersang a lupot da Eliakim a mangimatmaton iti palasio, ni Sebna nga eskriba ken dagiti panglakayen dagiti papadi kenni Isaias a propeta, nga anak ni Amos. ³ Kinunada kenkuana, “Kuna ni Hezekias, 'Daytoy nga aldaw ket aldaw ti pannakaparparigat, pannakatubngar ken pannakaibabain, ta dimtengen ti tiempo ti pannakaiyanak dagiti ubbing, ngem awanen ti pigsap tapno maiyanakda. ⁴ Mabalina a denggen ni Yahweh a Diosmo dagiti amin a sasao ti panguloen a komandante, nga imbaon ti ari ti Asiria nga apona tapno ibabainna ti sibibiag a Dios, ken tapno tubngarennanto dagiti sasao a nangngeg ni Yahweh a Diosmo. Ita, itag-aymo ti kararagmo para kadagiti nabati nga adda agingga ita.’” ⁵ Isu a napan dagiti adipen ni Ari Hezekias kenni Isaias, ⁶ ket kinuna ni Isaias kadakuada, “Ibagayo iti amoyo: 'kuna ni Yahweh, “Saanka nga agbuteng kadagiti sasao a nangngegam, a nangibabainan kaniak dagiti adipen ti ari ti Asiria. ⁷ Kitaem, mangikabilak iti espiritu kenkuana, ket mangngegna ti maysa a damag ket agsubli iti bukodna a daga. Tinnagek isuna babaen iti kampilan iti bukodna a daga.’” ⁸ Ket nagsubli ti panguloen a komandante ket naduktalanna a makigubgubat ti ari ti Asiria a maibusor iti Libna, ta nangngegna a pimmanaw ti ari manipud idiaiy Lakis. ⁹ Kalpasanna, nangngeg

ni Senakerib a nagsagana ni Tirhaka nga ari ti Etiopia ken Egipto a manggubat a maibusor kenkuana, isu a nangibaon manen isuna kadagiti mensahero nga addaan iti mensahe kenni Hezekias: ¹⁰ “Ibagayo kenni Hezekias nga ari ti Juda, 'Saanmo nga ipalubos nga allilawennaka ti Diosmo a pagtaltalkam iti panangibagbagana, “Saanto a maiyawat ti Jerusalem iti ari ti Asiria.” ¹¹ Kitaem, nangngegmo ti inaramid dagiti ar-ari ti Asiria kadagiti amin a daga babaen iti panangdadaelda amin kadagitoy. Maispalnakanto ngata met? ¹² Naispal kadi ida dagiti dios dagiti nasion, dagiti nasion a dinadael dagiti ammak: ti Gosan, Haran, Resef, ken dagiti tattao ti Eden idiay Telassar? ¹³ Sadino ti ayan dagiti ari ti Hamat, ti ari ti Arpad, ti Ari dagiti siudad ti Sefravaim, Hena ken Ivva?” ¹⁴ Naawat ni Hezekias daytoy a surat manipud kadagiti mensahero ket binasana daytoy. Kalpasanna, simmangat isuna idiay balay ni Yahweh ket inyukradna daytoy iti sangoananna. ¹⁵ Ket nagkararag ni Hezekias iti sangoanan ni Yahweh ket kinunana, “Yahweh a Mannakabalin-amin, Dios ti Israel, sika a nakatugaw iti ngatoen dagiti kerubim, sika laeng ti Dios kadagiti amin a pagarian ditoy daga. Pinarsuam ti langit ken ti daga. ¹⁶ Ipangagmo Yahweh, ket dumngegka. Luktam dagita matam Yahweh ket kumitaka ken denggem dagiti sao ni Senakerib nga impatulodna tapno laisenna ti sibibiag a Dios. ¹⁷ Pudno Yahweh, a dinadael dagiti ar-ari ti Asiria dagiti nasion ken dagiti dagada. ¹⁸ Impuorda dagiti diosda, ta saan dagitoy a dios, aramid laeng dagitoy dagiti ima

dagiti tattao, kayo ken bato laeng dagitoy. Isu a dinadael ida dagiti Asiriano. ¹⁹ Ita ngarud, Yahweh a Diosmi, isalaknnakami, agpakaasiak kenka, manipud iti kinabilegna, tapno maamoan dagiti amin a pagarian ditoy daga a sika ni Yahweh nga agmaymaysa a Dios.” ²⁰ Ket nangipatulod iti mensahe ni Isaias nga anak ni Amos kenni Hezekias a kunana, “Ibagbaga ni Yahweh a Dios ti Israel, 'Gapu ta nagkararagka kaniak maipapan kenni Senakerib nga ari ti Asiria, nangngegka. ²¹ Daytoy ti sao ni Yahweh maipapan kenkuana: “Lalaisennaka ti birhen nga anak a babai ti Sion ken katawaannaka nga umsien. Iwingiwingna ti ulona kenka ti anak a babai ti Jerusalem. ²² Siasino ti kinarit ken linaismo? Ket siasino ti binugkawam ken kinitam nga addaan iti kinatangsit? Maibusor iti Nasantoan iti Israel! ²³ Babaen kadagiti mensaherom, kinaritmo ti Apo, ket kinunam, 'Babaen kadagiti adu a karwahek, nakasang-atak kadagiti tapaw dagiti banbantay, inggana kadagiti kangangatoan a banbantay iti Libano. Pukanekto dagiti nangangato a sedro ken dagiti kasasayaatan a kaykayo ti saleng sadiay. Ket serkekto dagiti kaaadaywan a paset daytoy, iti nabunga unay a paset ti kabakiran. ²⁴ Nagkaliak kadagiti bubon ket umminumak kadagiti ganggannaet a danum. Pinamagaak amin dagiti karayan ti Egipto kadagiti dapanko.' ²⁵ Saanmo kadi a nanggeg no kasano nga inkeddengko idi pay laeng, ket inaramidko daytoy idi pay punganay? Ita, tungtungpalekon. Adtoyka a mamagbalin kadagiti natalged a siudad a gab-

suon dagiti dadadel. ²⁶ Dagiti awanan pigsangna agnanaed kadagitoy ket nawarawara ken nabainan. Kaslada kadagiti mulmula iti talon, berde a ruot, ti ruot a nagtubo iti bubongan wenno iti talon, nakset sakbay a dimmakel. ²⁷ Ngem ammok no agtugtugawka, no rumrummuarka, no umun-uneγκα ken no makapungpungtotka kaniak. ²⁸ Gapu iti panagpungpungtotmo kaniak, ken gapu ta nangngeγκo ti kinatangsitmo, taldengak ta agongmo, ken busalak ta ngiwatmo; isublika iti dalan a naggapuam.” ²⁹ Daytoyto ti pagilasinam; Ita a tawen, kanem dagiti agtubtubo laeng, ket iti maikadua a tawen, kanem ti agtubo manipud iti dayta. Ngem iti maikatlo a tawen, masapul nga agmulaka ket apitem, agmulaka kadagiti ubas ket kanem dagiti bungada. ³⁰ Agramut manen ket agbunga dagiti nabati a nakalasad iti balay ti Juda. ³¹ Ta manipud iti Jerusalem, ti nabati ket rummuarto, umayto dagiti nakalasad manipud iti Bantay Sion. Ti regta ni Yahweh a Mannakabalin-amin ti mangaramid iti daytoy. ³² Ngarud kinuna ni Yahweh daytoy maipapan iti ari ti Asiria: “Saanto isuna a makastrek iti daytoy a siudad wenno mangibiat ti pana sadiay. Saanto nga makaumay isuna a sikakalasang a makaasideg iti siudad wenno mangbangon ti panglakub iti aglawlawna. ³³ Ti dalan a nagnaanna nga immay ket isunto met laeng ti dalan a pagsublianna; saanto a sumrek iti daytoy a siudad. Daytoy ti pakaammo ni Yahweh.” ³⁴ Ta salaknibak ken ispalekto daytoy a siudad, para iti bukodko a dayaw ken gapu

iti adipenko a ni David.”³⁵ Napasamak daytoy iti rabbii a rimmuar ti maysa nga anghel ni Yahweh, ket rinautna ti kampo dagiti Siriano, pinapatayna ti 185, 000 a soldado. Idi nakaring dagiti tattao iti agsapa, agkaraiwara dagiti bangkay.³⁶ Isu a pimmanaw ni Senakerib nga ari ti Asiria iti Israel ket nagawid ken nagnaed idiaiy Nineve.³⁷ Iti saan a nagbayag, kabayatan iti panagdaydayawna iti balay ni Nisrok a diosna, pinapatay isuna dagiti annakna a da Adramelek ken Sarezzer babaen iti kampilan. Ket naglibasda a napan idiaiy daga ti Ararat. Ni Esarhadon nga anakna ti nagbalin nga ari a simmukat kenkuana.

20

¹ Kadagidiay nga al-aldaw, agsaksakit ni Hezekias ket matmatayen. Isu a napan kekuana ni propeta Isaias nga anak ni Amos ket kinunana kenkuana, “Kinuna ni Yahweh, 'Urnosemon ti balaymo; ta mataykan ket saankan nga agbiag.”² Ket insango ni Hezekias ti rupana iti diding ket nagkararag kenni Yahweh a kinunana,³ “Pangaasim Yahweh, laglagipem no kasanoak a simmurot a sipupudno kenka iti amin a pusok ken no kasanoak a nagaramid ti naimbag iti panagkitam.” Ket nagsangit iti napigsa ni Hezekias.⁴ Sakbay a makalasad ni Isaias iti akintengnga a paraangan, immay kenkuana ti sao ni Yahweh a kinunana,⁵ “Agsublika, ket ibagam kenni Hezekias, ti mangidadaulo kadagiti tattaok, 'Daytoy ti kinuna ni Yahweh a Dios ni David a kapuonam: “Nangngegko ti kararagmo, ket

nakitak dagiti luam. Agasankanto iti maikatlo nga aldaw, ket sumang-atkanto iti balay ni Yahweh. ⁶ Nayunak pay ti sangapulo ket lima a tawen ti biagmo, ket ispalenka ken daytoy a ciudad manipud iti bileg ti ari ti Asiria, ken salaknibak daytoy a ciudad para iti bukodko a dayaw ken gapu iti adipenko a ni David.”” ⁷ Isu a kinuna ni Isaias, “Mangalakayo iti namekmek nga igos.” Inaramidda ket intapalda iti lettegna, ket immimbag. ⁸ Kinuna ni Hezekias kenni Isaias, “Anianto ti pagilasinan nga agasannak ni Yahweh, a makasang-atak idiaiy templona iti maikatlo nga aldaw?” ⁹ Simmungbat ni Isaias, “Daytoy ti pagilasinam manipud kenni Yahweh, nga aramidento ni Yahweh ti banag nga imbagana. Agpasangonto kadi ti aniniwan iti sangapulo a tukad wenno bumaba iti sangapulo a tukad?” ¹⁰ Simmungbat ni Hezekias, “Nalaka a banag para iti aniniwan nga agpasango iti sangapulo a tukad. Pababaen lattan ti aniniwan iti sangapulo a tukad.” ¹¹ Isu nga immawag ni Isaias a propeta kenni Yahweh, ket impababana ti aniniwan iti sangapulo a tukad, iti agdan ni Ahaz a nagakaranna. ¹² Iti dayta a tiempo, nangipatulod kadagiti surat ken sagut ni Merodak Baladan nga anak ni Baladan nga ari ti Babilonia kenni Hezekias, ta nadamagna nga agsaksakit ni Hezekias. ¹³ Dinengngeg ni Hezekias ti linaon dagitoy a surat, kalpasanna, impakitana kadagiti mensahero ti sibubukel a palasio ken ti kinabaknangna, dagiti pirak, dagiti balitok, dagiti rekado ken dagiti napapateg a lana, ken ti pagidulinan dagiti armasna, ken dag-

iti amin nga adda kadagiti pagidulinanna. Awan ti saan nga impakita ni Hezekias kadakuada nga adda iti balay ken pagarianna. ¹⁴ Kalpasanna, napan ni propeta Isaias kenni Ari Hezekias ket dinamagna, “Ania ti imbaga dagitoy a lallaki kenka? Sadino ti naggapuanda? Kinuna ni Hezekias, “Naggapuda iti adayo a pagilian iti Babilonia.” ¹⁵ Sinaludsod ni Isaias, “Ania ti nakitada iti uneg ti balaymo?” Simmungbat ni Hezekias, “Nakitada amin nga adda iti uneg ti balayko. Awan kadagiti napapateg a banbanag iti saanko nga impakita kadakuada.” ¹⁶ Isu a kinuna ni Isaias kenni Hezekias, “Denggem ti sao ni Yahweh: ¹⁷ Kitaem, dumtengto dagiti aldaw a maipan idiay Babilonia dagiti isu amin nga adda iti palasiom, dagiti banbanag nga impempen dagiti kapuonam agingga iti agdama nga aldaw. Awanto pulos iti mabati, kuna ni Yahweh. ¹⁸ Italawdanto dagiti annakmo a lallaki, a pinu-totmo—ket agbalindanto a eunoko iti palasio ti ari ti Babilonia.” ¹⁹ Kinuna ni Hezekias kenni Isaias, “Nasayaat ti imbagam a sao ni Yahweh.” Ta impagarupna, “Awanto kadi iti kapia ken kinatalged kadagiti aldawko?” ²⁰ No maipapan met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Hezekias, ti amin a kinabilegna, no kasano nga inaramidna ti pagurnongan ti danum ken iti usok a pagayusan ti danum, no kasano nga indanonna ti danum idiay siudad—saanda kadi a naisurat Iti Libro Dagiti Pakasaritaan Dagiti Ari-ari iti Juda? ²¹ Pimmusay ni Hezekias ket ni Manases nga anakna ti nagbalin nga ari a kasukatna.

21

¹ Sangapulo ket dua ti tawen ni Manases idi nangrugi isuna a nagturay; nagturay isuna idiy Jerusalem iti limapulo ket lima a tawen. Hepsiba ti nagan ti inana. ² Inaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh, a kas kadagiti makarimon a banbanag nga inaramid dagiti nasion a pinapanaw ni Yahweh sakbay kadagiti tattao ti Israel. ³ Ta impatakterna manen dagiti altar a dinadael ti amana a ni Hezekias, ken nangipatakder isuna kadagiti altar para kenni Baal, nangaramid iti imahen ni Asera, kas iti inaramid ni Ahab nga ari ti Israel, nagtamed ken nagdayaw isuna kadagiti amin a bituen iti langit. ⁴ Nangipatakder ni Manases kadagiti altar ti pagano iti balay ni Yahweh, nupay imbilin ni Yahweh nga, “Idiy Jerusalem ti pagtalinaedan ti naganko iti agnanayon.” ⁵ Nangipatakder isuna kadagiti altar para kadagiti amin a bituen iti langit idiy dua a paraangan ti balay ni Yahweh. ⁶ Indatonna ti anakna a lalaki kas daton a mapuoran; nagbuyon ken nagpadles isuna, ken nakiuman isuna kadagidiay makisarsarita iti natay ken kadagidiay makisarsarita kadagiti espiritu. Agkakadakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh ken pinagpungtotna ti Dios. ⁷ Inkabilna iti balay ni Yahweh ti inaramidna a nakitikitan nga imahen ni Asera. Daytoy ti balay a nakikatungtongan ni Yahweh kada David ken Solomon nga anakna; naibagana, “Iti daytoy a balay ken idiy Jerusalem a pinilik manipud kadagiti amin a tribu ti Israel, ti pangikabilak iti naganko iti agnanayon. ⁸ Saankonton

nga iyaw-awan dagiti saka ti Israel iti daga nga intedko kadagiti kapuonanda, no laeng koma sayaatenda ti agtungpal kadagiti amin nga imbilinko kadakuada, ken sumurotda kadagiti amin a linteg nga imbilin kadakuada ni Moises nga adipenko.”⁹ Ngem saan a dimngeg dagiti tattao, ket insungsong ida ni Manases nga agaramid kadagiti dakdakes pay ngem iti inaramid dagiti nasion a dinadael ni Yahweh sakbay kadagiti tattao ti Israel.¹⁰ Isu a nagsao ni Yahweh babaen kadagiti adipenna a profeta, kinunana,¹¹ “Gapu ta inaramid ni Manases nga ari ti Juda dagitoy a makarimon a banbanag, ken ad-adda pay a nagaramid iti kinadangkes ngem kadagiti amin nga inaramid dagiti Amoreo sakbay kenkuana, ken inallukoyna met dagiti taga-Juda nga agbasol gapu kadagiti didiosenna,”¹² ngarud kuna ni Yahweh a Dios ti Israel, “Ki-taem, idissuorko iti kinadakes iti Jerusalem ken Juda ket maikuleng ti siasinoman a makangngeg iti daytoy.”¹³ Iyunnatko iti Jerusalem ti pangrukod a naaramat maibusor iti Samaria, ken ti tinnag a naaramat a maibusor iti balay ni Ahab, sagadekto ti Jerusalem, kas iti panangdalus ti maysa a tao iti pinggan, punasanna daytoy ken ipakleb.¹⁴ Ilaksidko dagiti nabatbati kadagiti tattaok ket iyawatko ida kadagiti kabusorda. Maparmekdanto ken masamsam dagiti sanikuada babaen kadagiti amin a kabusorda,¹⁵ gapu ta inaramidda ti dakes iti imatangko ken pinagpungtotdak, sipud pay iti aldaw a rimmuar dagiti kapuonanda idiay Egipto agingga iti daytoy nga aldaw.”¹⁶ Saan laeng a dayta,

adu a dara dagiti awan basolna ti pinagsayasay ni Manases, agingga a napunnonan ti Jerusalem iti ipapatay. Mainayon daytoy iti panangisung-songna nga agbasol ti Juda, iti panangaramidna ti dakes iti imatang ni Yahweh. ¹⁷ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Manases, dagiti amin nga inaramidna, ken ti basol nga inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari iti Juda? ¹⁸ Pimmusay ken naitabon ni Manases iti hardin ti balayna, iti hardin ni Uzza. Nagbalin nga ari ni Amon nga anakna a simmukat kenkuana. ¹⁹ Duapulo ket dua ti tawen ni Amon idi nangrugi isuna a nagturay; nagturay isuna iti dua a tawen idiy Jerusalem. Mesullemet ti nagan ti inana nga anak ni Haruz a taga-Jotba. ²⁰ Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh, kas iti inaramid ni Manases nga amana. ²¹ Sinurot ni Amon dagiti amin a wagas ti amana ken nagdayaw isuna kadagiti didiosen a nagdaydayawan ti amana, ken nagtamed kadagitoy. ²² Linaksidna ni Yahweh a Dios dagiti ammana, ken saan a simmurot iti wagas ni Yahweh. ²³ Nagpanggep ti dakes dagiti adipenna maibusor kenkuana ket pinatayda ti ari iti mismo a balayna. ²⁴ Ngem pinatay dagiti tattao iti daga dagiti amin a nagpanggep iti dakes kenni Ari Amon, ket pinagbalinda nga ari ni Josias nga anakna a simmukat kenkuana. ²⁵ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Amon ken ti inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ²⁶ Intabon dagiti tattao isuna iti tanemna

idiay hardin ni Uzza, ket simmukat kenkuana a kas ari ni Josias nga anakna.

22

¹ Walo ti tawen ni Josias idi nangrugi isuna a nagturay, tallo pulo ket maysa a tawen a nagturay isuna idiay Jerusalem. Jedida ti nagan ti inana (anak a babai isuna ni Adaias a taga-Bozkat). ² Inaramidna ti nasayaat iti imatang ni Yahweh. Simmurot isuna kadagiti amin a wagas nga inaramid ni David a kapuonanna, ket saan isuna a simmiasi, agpakannawan man wenno agpakannigid. ³ Ket napasamak nga idi maikasangapulo ket walo a tawen a panagturay ni Ari Josias, imbaonna ni Safan nga eskriba nga anak ni Azalia nga anak ni Mesullam iti balay ni Yahweh, kinunana, ⁴ “Sumang-atka iti ayan ni Hilkias a kangatoan a padi ket ibagam kenkuana a bilangenna ti kuarta a naiyeg iti balay ni Yahweh, a naurnong dagiti guardia manipud kadagiti tattao. ⁵ Ipaitulodmo dagitoy kadakuada kadagiti trabahador a mangimatmaton iti balay ni Yahweh, ken itedda dagitoy kadagiti trabahador nga adda iti balay ni Yahweh para iti pannakatarimaan dagiti nadadael idiay templo. ⁶ Itedda ti kuarta kadagiti karpintero, dagiti agpatpatakder, ken kadagiti agkabkabiti, kasta pay a paggatanga iti troso ken bato a pangtari-maanda iti templo.” ⁷ Ngem saandan a sinapul ti listaan para iti kuarta a naited kadakuada gapu ta mapagtalkanda a nangaramat iti kuarta. ⁸ Kinuna ni Hilkias a kangatoan a padi kenni Safan nga eskriba, “Nasarakak ti Libro ti Linteg

iti balay ni Yahweh.” Isu nga inted ni Hilkias ti Libro kenni Safan, ket binasana daytoy. ⁹ Impan ni Safan ti libro iti ari ket impakaammona met kenkuana, kinunana, “Inusar dagiti adipenmo ti kuarta a naala iti templo ket naited daytoy kadagiti mangimatmaton iti balay ni Yahweh.” ¹⁰ Ket kinuna ni Safan nga eskriba iti ari, “Adda inted ni Hilkias a padi kaniak a maysa a libro.” Ket binasa daytoy ni Safan iti ari. ¹¹ Ket napasamak nga idi nangngeg ti ari dagiti linaon ti linteg, rinay-abna ti pagan-anayna. ¹² Imbaon ti ari da Hilkias a padi, ni Ahikam nga anak ni Safan, ni Akbor nga anak ni Macaias, ni Safan nga eskriba ken ni Asaias nga adipenna, kunana, ¹³ “Mapankayo makiuman kenni Yahweh para kaniak, para kadagiti amin a tattao ken para iti entero a Juda, gapu kadagiti linaon daytoy a libro a nasarakan. Ta napalalo unay ti pungtot ni Yahweh ket narubruban maibusor kadatayo. Napalalo unay daytoy gapu ta saan nga impangag dagiti kapuonantayo dagiti linaon daytoy a libro a tungpalentayo koma dagiti naisurat maipapan kadatayo.” ¹⁴ Isu a napan da Hilkias a padi, Ahikam, Akbor, Safan ken Asaias kenni Hulda a maysa a babai a profeta, nga asawa ni Sallum nga anak ni Tikva nga anak ni Harhas, a mangay-aywan iti pagiduldulunan kadagiti pagan-anay (ni Hulda ket nagnaed iti maikaddua a paset ti Jerusalem) ket naki-tungtongda kenkuana. ¹⁵ Kinunana kadakuada, “Daytoy ti kuna ni Yahweh a Dios ti Israel: Ibagayo iti tao a nangibaon kadakayo nga umay

kaniak, ¹⁶ “Daytoy ti kuna ni Yahweh: “Kitaem, mangiyegak iti didigra iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed ditoy, amin a linaon ti libro a binasa ti ari ti Juda. ¹⁷ Gapu ta linipatdak ken nagipuorkayo iti insenso a maipaay kadagiti didiosen, tapno pagpungtotendak kadagiti amin nga inaramidda—ngarud narubruban ti pungtotko iti daytoy a lugar, ket saanto daytoy a maiddep.” ¹⁸ Ngem iti ari ti Juda a nangibaon kadakayo a mangdamag iti pagayatan ni Yahweh, daytoy ti ibagayo kenkuana: ‘Daytoy ti kuna ni Yahweh a Dios ti Israel: Maipapan iti nangngegam a linaon ti libro: ¹⁹ ‘gapu ta nalukneng ti pusom ken gapu ta nagpakumbabaka iti sangoanan ni Yahweh, idi nangngegmo ti imbagak maibusor iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed ditoy, a mabaybay-an ken mailunoddanto, gapu ta rinay-abmo ti pagan-anaymo ken nagsangitka iti sangoanak, dimngegak met kenka’ — daytoy ti pakaammo ni Yahweh. ²⁰ Kitaem, itiponkanto iti ayan dagiti kapuonam, maitabonkanto a si-tatalna iti tanemmo, ket saanto a maimatangan dagiti matam ti didigra nga iyegko iti daytoy a lugar ken kadagiti agnanaed ditoy.” Isu nga indanon dagiti lallaki daytoy a mensahe iti ari.

23

¹ Isu a nangibaon ti ari kadagiti mensahero a nakiummong kenkuana, amin a panglakayen iti Juda ken iti Jerusalem. ² Ket simmang-at ti ari iti balay ni Yahweh, ken kimmuyog kenkuana dagiti amin a tattao ti Juda ken dagiti agnanaed iti

Jerusalem, dagiti papadi, dagiti profeta ken dagiti amin a tattao, manipud kadagiti napanglaw agingga kadagiti nabaknang. Ket kabayatan a dumdumngesda, binasana dagiti amin a sasao ti libro ti tulag a nasarakan iti balay ni Yahweh. ³ Nagtakder ti ari iti abay ti adigi ket nakitulag kenni Yahweh, a magna iti pagayatan ni Yahweh, ken surotenna iti amin a puso ken kararuna dagiti bilbilinna, dagiti pammaneknekna iti tulagna ken dagiti pagannurotanna, tapno patalgedan daytoy a tulag a naisurat iti daytoy a libro. Isu nga immannamong dagiti amin a tattao nga agtungpal iti tulag. ⁴ Binilin ti ari ni Hilkias a kangatoan a padi, dagiti padi nga adda iti babaenna ken dagiti agbabantay kadagiti ruangan, nga irruarda manipud iti templo ni Yahweh dagiti amin a pagkargaan a naaramid a maipaay kada Baal, Asera ken kadagiti amin a bituen iti langit. Pinuoranna dagitoy iti ruar ti Jerusalem kadagiti taltalon ti Tanap ti Kidron ket impanna dagiti dapuda idiay Betel. ⁵ Inikkatna dagiti papadi nga agdaydayaw kadagiti didiosen a pinili dagiti ari ti Juda a mangipuor iti insenso kadagiti altar kadagiti siudad ti Juda ken kadagiti lugar nga adda iti aglawlaw ti Jerusalem—dagiti nangipuor iti insenso kenni Baal, iti init ken bulan, kadagiti planeta ken kadagiti amin a bituen iti langit. ⁶ Inruarna ti imahen ni Asera manipud iti templo ni Yahweh, iti ruar ti Jerusalem ket impanna iti Tanap ti Kidron ket pinuoranna sadiay. Pinagdapona daytoy ket imbellengna ti dapu kadagiti tanem dagiti kadawyan a tattao. ⁷ Inruarna dagiti adda kadag-

iti siled dagiti balangkantis a lallaki nga adda iti templo ni Yahweh, iti siled a pagab-abelan dagiti babbai kadagiti pagan-anay a maipaay kenni Asera. ⁸ Inruar amin ni Josias dagiti papadi kadagiti siudad ti Juda ket rinugitanna dagiti disso a pagdaydayawan a nangipuoran dagiti papadi iti insenso, manipud Geba agingga idia y Beerseba. Dinadaelna dagiti disso a pagdaydayawan nga adda kadagiti ruangan, dagiti disso a pagdaydayawan nga adda iti pagserkan agingga iti Ruangan ni Josue, nga impatakder ti gobernador ti siudad a managan Josue. Dagitoy a disso a pagdaydayawan ket adda iti makannigid ti ruangan ti siudad no sumrek ti maysa a tao iti siudad. ⁹ Uray no dagiti papadi dagidiay a disso a pagdaydayawan ket saan a mapalubosan nga agserbi iti altar ni Yahweh idia y Jerusalem, mapalubusanda a mangan iti tinapay nga awan lebadurana kas kadagiti kakabsatda a papadi. ¹⁰ Rinugitan met ni Josias ti Tofet nga adda iti tanap ti Ben Hinnom, tapno awan ti uray maysa a mangidaton iti anakna kas daton a mapuoran iti apuy a maipaay kenni Molec. ¹¹ Innalana dagiti kabalio nga inted dagiti ari ti Juda iti init. Addada iti maysa a disso idia y pagserkan ti templo ni Yahweh, iti asideg ti siled ni Natan Melek a mangidadaulo kadagiti agserserbi iti ari. Pinuoran ni Josias dagiti karwahe ti init. ¹² Dinadael ni Josias nga ari dagiti altar nga adda iti bubong iti akin ngato a siled ni Ahaz nga inaramid dagiti ari ti Juda, ken dagiti altar nga inaramid ni Manases iti dua a paraangan ti templo ni Yahweh. Binurak dagitoy ni Josias

ket imbellengna iti Tanap ti Kidron. ¹³ Rinugitan ni Josias dagiti disso a pagdaydayawan nga adda iti daya ti Jerusalem, abagatan ti Bantay ti Pannakadadael nga impatakder ni Solomon nga ari ti Israel a maipaay kenni Astoret, ti makarimon a didiosen dagiti taga-Sidon, maipaay kenni Kemos, ti makarimon a didiosen dagiti taga-Moab; ken maipaay kenni Milcom, ti makarimon a didiosen dagiti tattao ti Ammon. ¹⁴ Binurak ni Ari Josias dagiti nasagradoan nga adigi a bato, intumbana dagiti imahen ni Asera ken ginaburanna iti tultulang ti tao dagiti nakaipatakderanna. ¹⁵ Rinebba met ni Josias ti altar nga adda idia Betel ken ti disso a pagdaydayawan nga impatakder ni Jeroboam nga anak ni Nebat, ti nangisungsong iti Israel nga agbasol. Pinuoranna ti altar agingga a dimmapo; pinuoranna met ti imahen ni Asera. ¹⁶ Kabayatan a kitkitaen ni Josias ti disso, nadlawna dagiti tanem nga adda iti turod. Nangibaon isuna kadagiti lallaki a mangala kadagiti tultulang manipud kadagiti tanem; ket pinuoranna dagitoy iti rabaw ti altar nga isu ti nangrugit iti daytoy. Daytoy ket segun iti sao ni Yahweh nga imbaga ti tao ti Dios, ti tao a nangibaga kadagitoy a banbanag idi. ¹⁷ Ket kinunana, “Ania a munomento dayta makitkitak?” Imbaga kenkuana dagiti lallaki iti siudad, “Dayta ti tanem ti tao ti Dios a naggapu idia Juda ken nangibaga kadagitoy a banbanag a kaar-aramidmo laeng maibusor iti altar ti Betel.” ¹⁸ Isu a kinuna ni Josias, “Bayanyo dayta. Awan ti siasinoman a mangiyakar kadagiti tulangna.” Isu a binaybay-anda dagiti

tulangna a kadua dagiti tultulang ti profeta a naggapu idiaiy Samaria. ¹⁹ Amin dagiti templo ken dagiti disso a pagdaydayawan nga adda kadagiti siudad ti Samaria, nga inaramid dagiti ari ti Israel a nangpapungtot kenni Yahweh—innala ni Josias dagitoy. Inaramidna kadagitoy ti isu met laeng a naaramid idiaiy Betel. ²⁰ Pinatayna pay dagiti amin a papadi dagiti disso a pagdaydayawan kadagiti rabaw dagiti altar sadiay ken nagpuor kadagiti tultulang ti tao iti rabaw dagiti altar. Kalpasanna, nagsubli isuna idiaiy Jerusalem. ²¹ Kalpasanna, binilin ti ari dagiti amin a tattao, kinunana, “Rambakanyo ti Fiesta ti Ilalabas para kenni Yahweh a Diosyo, kas naisurat iti daytoy a libro ti tulag.” ²² Awan pay ti narambakan a Fiesta ti Ilalabas manipud kadagiti al-aldaw dagiti uk-ukom a nagturay iti Israel, wenno kadagiti amin nga al-aldaw dagiti ari iti Israel wenno Juda. ²³ Nupay kasta, daytoy a Fiesta ti Ilalabas ket pudno a narambakan iti maikasangapulo ket walo a tawen ni Ari Josias; daytoy ket para kenni Yahweh idiaiy Jerusalem. ²⁴ Pinukaw met ni Josias dagidiaiy makisarsarita iti natay wenno kadagiti espiritu. Pinukawna met dagiti mammadles, dagiti didiosen ken amin dagiti makarimon a banbanag a makita iti daga ti Judah ken iti Jerusalem, ket tapno mapatalgedan dagiti sasao ti linteg a naisurat iti libro a nasarakan ni Hilcias a padi iti balay ni Yahweh. ²⁵ Sakbay kenni Josias, awan pay ti ari a kas kenkuana a nagserbi kenni Yahweh iti amin a pusona, amin a kararuana, amin a pigsana, a nangtungpal kadagiti amin a linteg ni

Moises. Wenno awan ti ari a kas kenni Josias ti nagturay kalpasan kenkuana. ²⁶ Nupay kasta, saan a naikkat ti nakaro a pungtot ni Yahweh, a napasgedan maibusor iti Juda para kadagiti amin a pagano a panagdaydayaw nga inaramid ni Manases a nangpapungtot kenkuana. ²⁷ Isu a kinuna ni Yahweh, "Ikkatekto met ti Juda iti imatangko, a kas iti panangikkatko iti Israel, ken ibellengkonto daytoy a siudad a pinilik, ti Jerusalem, ken ti balay a kinunak nga, 'Addanto sadiay ti naganko.'" ²⁸ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Josias, amin a banbanag nga inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasari-taan dagiti Ari ti Juda? ²⁹ Kadagiti al-aldawna, napan ni Faraon Neco nga ari ti Egipto tapno gubatenna ti ari ti Asiria idiaiy Karayan Eufrates. Napan sinabat ni Ari Josias ni Neco iti gubatan, ket pinatay isuna ni Neco idiaiy Megiddo. ³⁰ Inlugan dagiti adipen ni Josias ti bangkayna iti karwahe manipud Meggido ket impanda idiaiy Jerusalem, ket intabonda iti bukodna a tanem. Ket innala dagiti tattao iti dayta a daga ni Joacaz nga anakna, pinulotanda isuna ket pinagbalinda nga ari a kasukat ti amana. ³¹ Duapulo ket tallo ti tawen ni Joacaz idi nangrugi isuna nga agturay, ket nagturay isuna iti tallo a bulan idiaiy Jerusalem. Hamutal ti nagan ti inana, anak a babai isuna ni Jeremias a taga-Libna. ³² Inaramid ni Joacaz ti dakes iti imatang ni Yahweh, kas kadagiti amin nga inaramid dagiti kapuonanna. ³³ Inkawar isuna ni Faraon Neco

idiay Ribla iti daga ni Hamat tapno saan isuna a makapagturay idiay Jerusalem. Ket minulta ni Neco ti Juda iti sangagasut a talento a pirak ken maysa talento a balitok. ³⁴ Pinagbalin ni Faraon Neco nga ari ni Eliakim nga anak ni Josias, kas kasukat ni Josias nga amana, ken sinukatanna ti naganna iti Jehoyakim. Ngem impanna ni Joacaz idiay Egipto, ket sadiay a natay ni Joacaz. ³⁵ Nagbayad ni Jehoyakim iti pirak ken balitok iti Faraon. Pinagbuisna dagiti tattao tapno mabayadan ti kuarta, tapno matungpalna ti bilin ti Faraon. Pinilitna ti tunggal maysa kadagiti tattao iti daga nga agbayad iti pirak ken balitok, tapno maited daytoy kenni Faraon Neco. ³⁶ Duapulo ket lima ti tawen ni Jehoyakim idi nangrugi isuna nga agturay, ken sangapulo ket maysa a tawen a nagturay isuna idiay Jerusalem. Zebida ti nagan ti inana, nga anak ni Pedaias a taga-Ruma. ³⁷ Inaramid ni Jehoyakim ti dakes iti imatang ni Yahweh kas kadagiti amin a banbanag nga inaramid dagiti kapuonanna.

24

¹ Kadagiti al-aldaw ni Jehoyakim, rinaut ni Nebucadnesar nga ari ti Babilonia ti Juda; tallo a tawen a nagbalin ni Jehoyakim nga adipenna. Kalpasanna, timmallikod ni Jehoyakim ket bimusor kenni Nebucadnesar. ² Nangibaon ni Yahweh iti bungggoy dagiti Caldeo, Arameo, Moabita ken Ammonita a bumusor kenni Jehoyakim, imbaonna ida a mangdadael iti Juda. Daytoy ket segun iti sao ni Yahweh a naibaga babaen

kadagiti adipenna a profeta. ³ Pudno nga imbilin ni Yahweh a dumteng daytoy iti Juda, tapno pukawenna ida iti imatangna, gapu kadagiti basol ni Manases, amin nga inaramidna, ⁴ kasta met a gapu ta pinagsayasayna ti dara dagiti awan basolna, ta pinunnona ti Jerusalem iti dara dagiti awan basolna a tattao. Saan a kayat ni Yahweh a pakawanen dayta. ⁵ No maipanggep met kadagiti dadduma a banbanag maipapan kenni Jehoyakim, ken kadagiti amin nga inaramidna, saan kadi a naisurat dagitoy iti Libro dagiti Pakasaritaan dagiti Ari ti Juda? ⁶ Pimmusay ni Jehoyakim ket ni Jehoyakin nga anakna ti simmukat kenkuana a kas ari. ⁷ Saanen a rimmaut pay ti ari ti Egipto manipud iti dagana, gapu ta sinakup ti ari iti Babilonia dagiti amin a daga a tinengngel ti ari ti Egipto, manipud iti waig ti Egipto agingga iti Karayan Eufrates. ⁸ Sangapulo ket walo ti tawen ni Jehoyakin idi nangrugi isuna a nagturay, nagturay isuna iti Jerusalem iti tallo a bulan. Nehusta ti nagan ti inana, nga anak ni Elnatan a taga-Jerusalem. ⁹ Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh— inaramidna dagiti amin nga inaramid ti amana. ¹⁰ Iti dayta a tiempo, rinaut ti armada ni Nebucadnesar nga ari iti Babilonia ti Jerusalem ket pinalawlawanda ti ciudad. ¹¹ Napan ni Nebucadnesar nga ari iti Babilonia iti ciudad kabayatan a palpalawlawan dagiti soldadona daytoy, ¹² ket napan da Jehoyakin nga ari ti Juda, ti inana, dagiti adipenna, dagiti prinsipena ken dagiti opisialna iti ayan ti ari ti Babilonia. Tiniliw isuna ti ari ti Babilonia iti maikawalo

a tawen a panagturayna. ¹³ Innala amin ni Nebucadnesar dagiti napapateg a banbanag iti balay ni Yahweh, kasta met dagiti adda iti palasio ti ari. Binurakna amin dagiti nabalitokan nga alikamen nga inaramid ni Solomon nga ari ti Israel iti templo ni Yahweh, kas iti imbaga ni Yahweh a mapasamak. ¹⁴ Impanawna amin a taga-Jerusalem, amin dagiti pangulo ken dagiti amin a mannakigubat a lallaki, sangapulo a ribo a balud ken dagiti amin a karpintero ken dagiti mammanday. Awan a pulos ti nabati malaksid kadagiti kapapanglawan a tattao iti daga. ¹⁵ Impan ni Nebucadnesar ni Jehoyakin idiaiy Babilonia, kasta met ti ina ti ari, dagiti assawana, dagiti opisialna ken dagiti pangulo a lallaki ti daga. Impanawna ida manipud Jerusalem nga agturong idiaiy Babilonia. ¹⁶ Amin dagiti mannakigubat a lallaki, pito a ribo ti bilangda ken sangaribo a karpintero ken mammanday, aminda ket mabalin a makigubat—impan ti ari ti Babilonia amin dagitoy a lallaki idiaiy Babilonia. ¹⁷ Pinagbalin ti ari ti Babilonia ni Matanias nga ari, a kabsat ti ama ni Jehoyakin, kas simmukat kenkuana nga ari ken sinukatanna iti Zedekias ti naganna. ¹⁸ Duapulo ket maysa ti tawen ni Zedekias idi nangrugi isuna a nagturay, nagturay isuna iti sangapulo ket maysa a tawen idiaiy Jerusalem. Hamutal ti nagan ti inana, nga anak ni Jeremias a taga-Libna. ¹⁹ Dakes ti inaramidna iti imatang ni Yahweh—inaramidna dagiti amin nga inaramid ni Jehoyakim. ²⁰ Gapu iti pungtot ni Yahweh, napasamak amin dagitoy a pagteng idiaiy Jerusalem ken Juda, agingga a

pinapanawna ida iti imatangna. Kalpasanna, bimmusor ni Zedekiasiti ari ti Babilonia.

25

¹ Napasamak daytoy nga iti maikasiam a tawen a panagturay ni Ari Zedekias, iti maikasangapulo a bulan ken iti maikasangapulo nga aldaw ti bulan, dimteng ni Nebucadnesar nga ari ti Babilonia a kaduana ti amin nga armadana maibusor iti Jerusalem. Nagkampo isuna iti ballasiw daytoy, ket binangenanda iti aglawlaw daytoy. ² Isu a linakubda ti siudad agingga iti maikasangapulo ket maysa a tawen a panagturay ni Ari Zedekias. ³ Iti maikasiam nga aldaw ti maikapad a bulan iti dayta a tawen, nakaro unay ti panagbisin iti siudad ket awanen ti taraon para kadagiti tattao iti daga. ⁴ Kalpasanna, narakrak ti maysa a paset ti pader ti siudad ket naglibas iti rabii dagiti amin a mannakigubat a lallaki babaen iti ruangan iti nagbaetan ti dua a pader iti abay ti hardin ti ari, uray no adda dagiti Caldeo iti aglawlaw ti siudad. Nagturong ti ari idia y banda ti Araba. ⁵ Ngem kinamat ti armada dagiti Caldeo ni Ari Zedekias ket natiliwda isuna idia y tanap ti Karayan Jordan nga asideg idia y Jericho. Nawarawara dagiti amin nga armadana manipud kenkuana. ⁶ Natiliwda ti ari ket impanda isuna iti ari ti Babilonia idia y Ribla a nangsintensiaanda kenkuana. ⁷ No maipapan kadagiti lallaki nga annak ni Zedekias, pinatayda ida iti imatangna. Kalpasanna, sinnuatda dagiti matana, kinawaranda isuna iti bronse a kawar ken kalpasanna impanda idia y Babilonia. ⁸ Ket

iti maikalima a bulan iti maikapito nga aldaw ti bulan, a maikasangapulo ket siam a tawen a panagturay ni Nebucadnesar nga ari ti Babilonia, napan idia Jerusaleml ni Nebuzaradan nga adipen ti ari ti Babilonia ken pangulo dagiti guardiana. ⁹ Pinuoranna ti balay ni Yahweh, ti palasio ti ari ken dagiti amin a balbalay idia Jerusaleml; kasta met a pinuoranna dagiti napapateg a pasdek iti siudad. ¹⁰ No maipapan met kadagiti amin a pader a nakapalikmot iti Jerusaleml ket dinadael dagiti amin nga armada ti taga-Babilonia a sumursurot kadagiti bilin ti pangulo ti guardia. ¹¹ No maipapan kadagiti tattao a nabati iti siudad, dagiti simmuko iti ari ti Babilonia, ken dagiti nabatbati nga umili—intalaw ida amin ni Nebuzaradan a pangulo dagiti guardia. ¹² Ngem imbati ti pangulo dagiti guardia dagiti sumagmamano a kapapanglawan iti daga tapno agrabaho kadagiti kaubasan ken katalalonan. ¹³ No maipapan kadagiti bronse nga adigi nga adda iti balay ni Yahweh, dagiti bronse a pagbatayan ken bronse a tangke nga adda iti balay ni Yahweh ket binurakburak dagiti Caldeo sada innala nga inyawid dagiti bronse idia Babilonia. ¹⁴ Dagiti banga, pala, mausar a pangtaripato iti pagsilawan, dagiti kutsara ken amin dagiti alikamen a bronse nga us-usaren dagiti papadi iti templo—innala amin dagitoy dagiti Caldeo. ¹⁵ Innala pay ti kapitan dagiti guardia ti ari dagiti banga a pagikkat kadagiti dapu ken dagiti planggana a naaramid manipud iti balitok, ken amin dagiti naaramid manipud iti pirak. ¹⁶ Dagiti dua nga adigi, tangke ken dagiti

pagbatayan nga inaramid ni Solomon para iti balay ni Yahweh ket ad-adu ti linaonna a bronse ngem iti mabalin a timbangan. ¹⁷ Ti katayag ti maysa nga adigi ket sangapulo ket walo a siko, ket ti paratok a bronse ket adda iti tuktok daytoy. Ti paratok ket tallo a siko ti kangatona, a naarkosan ti aglawlawna iti disenio a kasla iket ken bunga ti kayo a granada, naaramid amin dagitoy babaen iti bronse. Ti maysa pay nga adigi ken ti arkos daytoy ket kas met laeng iti immuna. ¹⁸ Intugot ti pangulo dagiti guardia ti balud a ni Seraias a kangatoan a padi, kasta met ni Zefanias a maikadua a padi ken dagiti tallo nga agbanbatay iti ruangan. ¹⁹ Manipud iti siudad, intugotna ti maysa a balud nga opisial a mangimatmaton kadagiti soldado, ken lima a lallaki kadagiti mammagbaga ti ari nga adda pay laeng iti siudad. Intugotna pay ti balud nga opisial ti armada ti ari nga akin-rebbeng kadagiti papeles iti armada, kaduada dagiti innem a pulo a napapateg a lallaki iti daga nga adda iti siudad. ²⁰ Kalpasanna, impan ida ni Nebuzaradan a pangulo dagiti guardia iti ari ti Babilonia idia Ribla. ²¹ Pinapatay ida ti ari ti Babilonia idia Ribla iti daga ni Hamat. Iti daytoy a wagas, napagtalaw ti Juda iti dagana. ²² No maipapan kadagiti tattao a nagtalinaed idia Juda, nga imbati ni Nebucadnesar nga ari ti Babilonia, insaadna ni Gedalias nga anak ni Ahikam nga anak ni Safan, a mangidaulo kadakuada. ²³ Ket idi nangngeg dagiti amin a pangulo dagiti soldado ken dagiti tattao nga insaad ti ari ti Babilonia ni Gedalias a kas gobernador, napanda kenni Gedalias idia

Mizpa. Dagitoy a lallaki ket isu da Ismael nga anak ni Netanias, Johanan nga anak ni Karea, Seraias nga anak ni Tanhumet a taga-Netofa, ken Jezanias a taga-Maaca—isuda ken dagiti tattao. ²⁴ Nagsapata ni Gedalias kadakuada ken kadagiti tattao, ket kinunana kadakuada, “Saankayo nga agbuteng kadagiti opisial a Caldeo. Agnaedkayo iti daga ket agserbikayo iti ari ti Babilonia ket agbalinto a nasayaat daytoy kadakayo.” ²⁵ Ngem napasamak nga iti maikapito a bulan ket dimteng ni Ismael nga anak ni Netanias nga anak ni Elisama a nagtaud iti naarrian pamilia a kaduana ti sangapulo a lallaki ket rinautda ni Gedalias. Natay ni Gedalias a kaduana dagiti tattao ti Juda ken Babilonia a kaduana idia y Mizpa. ²⁶ Ket pimmanaw ken napan idia y Egipto dagiti amin a tattao, manipud iti kanunumoan agingga iti katatan-okan ken dagiti pangulo dagiti soldado, gapu ta mabutengda kadagiti taga-Babilonia. ²⁷ Napasamak daytoy kalpasan iti maikatallopulo ket pito a tawen a pannakaibalud ni Jehoyakin nga ari ti Juda, iti maikasangapulo ket dua a bulan, iti maikaduapulo ket pito nga aldaw ti bulan, winayawayaan ni Evilmerodac nga ari ti Babilonia ni Jehoyakin nga ari ti Juda manipud iti pagbaludan. Napasamak daytoy iti tawen a nangrugi a nagturay ni Evilmerodac. ²⁸ Nasayaat ti pannakisaritana kenkuana ken inikkanna isuna iti nangatngato a saad ngem kadagiti dadduma nga ari a kaduana idia y Babilonia. ²⁹ Inikkat ni Evilmerodac ti pagan-anay ni Jehoyakin a kas balud ken inaldaw a makipangan ni Jehoyakin iti lamisaan ti ari iti unos ti

panagbiagna. ³⁰ Ken maipapaay ti pangtaraonna
iti inaldaw iti unos ti panagbiagna.

Ti Biblia

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-06-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 10 Jun 2020

2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98